

# SLOVENSKI

# Poročevalec

Izdaja časopisno-založniško podjetje Slov. poročevalec — Direktor: Rudi Janhuba — Odgovorni urednik: Štefan Vošnjak — Tiska tiskarna «Slov. poročevalec» — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 — Uprava Ljubljana, Tomšičeva 5/II, telefon 23-522 do 23-526 — Oglasi oddelček: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 28-463, za zunanje 21-832 — Poštni predal 23 — Tekoči račun Narodne banke 691—Te-163 — Mesečna naročnina 200 din



## Ljubljana je počastila spomin Borisa Kidriča

LJUBLJANA, 11. apr. Danes ob 16. uri je na Trgu herojev nad desetisoč Ljubljancem počastilo spomin Borisa Kidriča ob drugi obletnici njegove smrti.

Ob zvokih žalnih koračnic, ki jih je igrala godba Ljudske milice, so prvi položili vence na grobnico v imenu Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije dr. Vladimir Bakarič, predsednik Sabora LR Hrvatske, Miha Marinko, predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije, in Boris Kraigher, predsednik izvršnega sveta LR Slovenije. Za njimi so položili vence zveznega izvršnega sveta njegovi člani Dobrovoje Radosavljevič, Ivan Maček in Boris Ziberl. Vence Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije so nosili Vida Tomšičeva, dr. Jože Potrč in Ivan Novak-Ožka. Stredili so venci izvršnega sveta Slovenije, republikanskih množičnih organizacij in organov oblasti.

Kmalu je grobnico in pot do nje pokrilo nad 300 vencev in šopkov rdečih rož, ki so jih položili zastopniki mestnih in terenskih organizacij in delovnih kolektivov v spomin na nepozabnega narodnega heroja in junaka socialističnega dela, ki mu neizprosna smrt ni dopustila, da bi dočkal desetletno osvoboditve, na katero se pripravila vse naše delovno ljudstvo.

### Počastitev spomina Borisa Kidriča v bratskih republikah

Sarajevo, 11. apr. — Delovni kolektiv naše prve koksarne »Boris Kidrič« v Lukavcu je imel ob drugi obletnici smrti Borisa Kidriča komemorativni sestanek, na katerem je govoril o življenjskem delu Borisa Kidriča tehnični direktor inž. Djordje Janković.

### Gradnja novega mostu čez Savo

Beograd, 11. aprila. Montirane konstrukcije novega mosta čez Savo v Beogradu mora biti končano do konca leta, kakor poudarjajo v upravi za graditev mostov. Ako bo vreme ugodno, bodo jeseni zgradili tudi cesto in bo v tem primeru most izročen prometu že letos v decembru ali pa v januarju prihodnjega leta. V domačih in inozemskih podjetjih so že izgotovili polovico jeziklene konstrukcije, ki so jo že začeli montirati na obeh straneh reke. Doslej je bilo najvažnejše delo postavitve velikih žerjavov, tako da bo montiranje potekalo brez zastoj na določenem programu. Konstrukcija bo postavljena na stare stebre, ki bodo prilagodeni potrebam in znanosti novega mostu. Sporedno z graditvijo mostu urejajo tudi dohode in ceste, ki bodo čez novi savski most povezale Beograd z Zemunom.

### VREME

Vremenska napoved za torek: Ponoči bo prehodna pooblačitev, čez dan se precej oblačno, včasih delne razjasnitve. V severni in osrednji Sloveniji zlasti popoldne nekaj krajevnih padavin. Temperatura konca med 3 in 7, na Primorskem okoli 12, čez dan med 14 in 17°C.

V naslednjih dneh bo toplje, vlažnost bo postopno zmanjšala.

Pokojni Boris Kidrič je bil med prvimi, ki je sprejel zamisel o zgraditvi naše prve domače koksarne in ki je vsestransko podpiral njeno uresničenje. Med graditvijo koksarne se je stalno zanimal o poteku dela in je vedno pomagal, da bi izdelovali koks iz domačega premoga.

Na podlagi izkušenj pri graditvi koksarne v Lukavcu so zgradili tudi koksarno v Zenici. Letos bodo izdelali domačega kokska že nad 66.000 ton. Zaradi zasluga, ki si jih je pridobil Boris Kidrič za koksarno, je kolektiv koksarne v Lukavcu silen istega dne, ko je zvedel za njegovo prezgodnjo smrt, naj se imenuje po njem. Skopje, 11. apr. Na komemorativnih akademijah in sestankih so delovni kolektivi, organizacije SZDL in Zveze komunistov, kakor tudi vse šole v Makedoniji, ki nosijo ime Borisa Kidriča, počastili spomin na njegovo smrt pred dvema letoma. V ekonomskem tehnikumu »Boris Kidrič« v Skopju je bila sinoči slavnostna akademija, na kateri so podelili tudi nagrado, ki jo je razpisala z natečajem uprava šole za najbolj obdelano temo »Delo Borisa Kidriča v graditvi socialističnega gospodarstva«.

### Brzojavka prezidija republike Madžarske

Beograd, 11. aprila (Tanjug) Predsednik republike Josip Broz-Tito je prejel od predsednika prezidija LR Madžarske Istvana Dobjaja brzojavko, v kateri se zahvaljuje za čestitke ob 10-letnici osvoboditve madžarskega naroda.

### Tuji zastopniki na kongresu sindikatov Jugoslavije

Beograd, 11. aprila. Sindikalne organizacije iz osmih evropskih azijskih in afriških držav so sporočile centralnemu svetu Zveze sindikatov, da se bodo njihova zastopstva udeležila III. kongresa sindikatov Jugoslavije, ki bo od 5. do 8. maja v Sarajevu.

Svoja zastopstva bodo poslale Splošna federacija dela Belgije, zveze sindikatov iz Švice, Finske, Zahodne Nemčije in Burme, kongres Trade Uniona Škotske, generalne federacije židovskih delavcev — Histadrut iz Izraela in Splošna delovna zveza iz Tunisa. Kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije bodo prisostvovali tudi zastopniki mednarodnega urada za delo, tigar sedež je v Ženevi.

### Proslava 10-letnice osvoboditve Reke

Reka, 11. aprila. Na Reki bodo 3. maja proslavili 10-letnico osvoboditve mesta. Težka dne bodo na Trgu med Riječino in Mrtvim kanalom, na kraju bivše jugoslovansko-italijanske meje, odkrili velik spomenik padlim borcem, ki ga je izdelal reški kipar Vinko Matković. Nameravan je tudi mimohod borcev, ki so sodelovali v bojih za osvoboditev Reke. Ob tej priliki bodo odkrili tudi razstavo o narodno-osvobodilni vojni in gospodarsko razstavo, ki bo pokazala desetletni gospodarski razvoj mesta in okolice.

Učenci te šole so obiskali domačo tovarno porcelana »Boris Kidrič« v Titovem Velesu, kjer so delavcem priredili priložnostno kulturno prireditev. Spominsko akademijo so imeli zvečer tudi v tovarni usnja »Boris Kidrič« v Bitolju.

Split, 11. apr. Danes je v Sibeniku v tovarni lahkih kovin »Boris Kidrič« začela potkovno obratovati velika moderna valjana aluminija. Ze ob koncu prihodnjega tedna se bo v valjarni začela redna proizvodnja. Pričakujejo, da bo ob koncu maja začela obratovati tudi nova livarna aluminija, v kateri dokončujejo sedaj montiranje 12 velikih in 6 malih peči ter 50 strojev za obdelovanje aluminijevih blokov. Letos bo tovarna v Sibeniku izdelala 2.600 ton valjanih aluminijevih proizvodov. Ko bodo montirane vse naprave, bo tovarna izdelala okoli 16.000 ton valjane aluminija na leto. Za zgraditev tovarne lahkih kovin »Boris Kidrič« so porabili 8 milijard dinarjev.

## Predsednik republike je obiskal tovarno „Iskra“ v Kranju

Kranj, 11. apr. — Davi ob 8. uri je delovni kolektiv »Iskra« v Kranju doživel prijetno presenečenje — obiskal jih je predsednik republike Josip Broz-Tito. Ze dolgo časa so se v »Iskri« nadejali predsednikovega obiska, ki jim ga je ob neki priliki obljubil, danes



Tov. Tito in tov. Marinko med delavci v tovarni Iskra v Kranju

pa je svojo besedo izpolnil in si ogledal tovarniške obrate. Z njim sta prišla tudi predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije Miha Marinko in generalmajor Milan Željko. Predsednik Tito se je v tovarni zadržal dobro uro in je bil z ogledom zelo zadovoljen. V razgovoru z zastopniki delavskega sveta in upravnega odbora je dejal, da je tudi v inozemstvu slišal o kakovosti izdelkov te tovarne. Poudaril je, da ima vtis, da je tovarna zelo dobro urejena, vendar se mu je zdelo, da je v tovarni še vse premalo modernih strojev, ki jih taka industrija zahteva. Naveden je bil pred del-

### RAZGOVOR INDOZEJSKEGA PREMIERA Z DOPISNIKOM TANJUGA

## Začenja se novo poglavje v borbi za mir

Predsednik Sastroamidjojo upa, da bo konferenca v Bandungu prispevala svoj delež k vzpostavitvi resničnega miru — Indonezija si želi ozkega sodelovanja z Jugoslavijo na vseh področjih, predvsem pa v borbi za mir

New Delhi, 11. aprila (Tanjug) »Pričakujemo, da bo azijsko-afriška konferenca v Bandungu odprla nova poglavja v zgodovini človeških prizadevanj, do sedaj trajni mir na svetu. Je izjavil predsednik indonezijske vlade Ali Sastroamidjojo v intervjuju dopisniku Tanjuga v New Delhiju. Govoreč o pomenu te konference, je dejal: »Čeprav se zavedajo mnogih težav, ki jih čakajo, azijske in afriške države ne smejo izgubiti poguma v naporih, da se najde pot iz začaranega kroga, v katerem je danes svet. Upamo, da se bo glas azijsko-afriške konference razlegel po vsem svetu in da bo prispevala svoj delež k vzpostavitvi resničnega miru.«

Ko ga je dopisnik Tanjuga vprašal za mnenje o možnostih za sodelovanje med Indonezijo in Jugoslavijo in koristih, ki bi

### Džamali o Bandungu

Singapur, 11. apr. (AFP). Vodja iraške delegacije, ki je na poti v Bandung, Fadil Džamali je izjavil danes novinarjem v Singapurju, da bo delegacija njegove države na azijsko-afriški konferenci branila načela Ustanovne listine OZN. Irak namerava na konferenci sprožiti vprašanje arabskih narodov v Severni Afriki, »ki ječe pod francoskim jarmom.«

### Vse je pripravljeno

Bandung, 11. aprila (AFP). — Priprave za azijsko-afriško konferenco, ki se bo začela 18. aprila, so v polnem razmahu. Što in sto tehnikov in umetnikov dokončuje in krasni posebej zgrajena poslopja za nastanitev štiri sto delegatov in pet sto novinarjev, ki bodo navzoči na konferenci.

ih le-to prineslo, je indonezijski predsednik odgovoril: »Obe državi imata podobno politiko, po načelih neodvisnosti in izogibanja blokom. Zato lahko pričakujemo sodelovanja na naslednjih področjih: Zaželeno je predvsem posvetovanje v zvezi z zunanjo politiko in z namenom, da se prepreči nova svetovna vojna. Mir je prvi pogoj za graditev in razvoj obeh naših držav. Zato je potrebno, da Indonezija in Jugoslavija ozko sodelujeta v tem vprašanju.«

Indonezijski predsednik je poudaril, da bi razširitev trgovinskih zvez med Indonezijo in Jugoslavijo nedvomno zboljšala sedanje sodelovanje na gospodarskem področju in da bodo dobre zveze med Indonezijo in Jugoslavijo omogočile medsebojno spoznavanje in zamenjavo na kulturnem področju, kar je velikega pomena.

»Kako gledate v Indoneziji na željo Jugoslavije, da bi poglobila sodelovanje z azijskimi državami, in na napore, ki so prišli do izraza pri nedavnem obisku predsednika Tita v azijskih državah ter na stališče jugoslovanske delegacije v Organizaciji združenih narodov do azijskih problemov?« je bilo naslednje vprašanje.

»Nedavni obisk predsednika Tita Indiji in Burmi je indonezijski narod spremljal z velikim zanimanjem, je odgovoril predsednik Sastroamidjojo. »Zelili smo, da bi jugoslovanski predsednik obiskal tudi Indonezijo. Zal tega obiska ni bilo mogoče dodati predsednikovemu programu, saj je bil program obiskov že tako preveč natrpan. Navzlic temu pa menimo, da je bil obisk predsednika Tita Aziji dragocen napor za zgraditev temeljev prijateljskih zvez med Jugoslavijo in Azijo. Iskrena želja Jugoslavije, da bi poglobila sodelovanje z azijskimi državami, kot so Indija, Burma in Indonezija, uživa simpatije in je zelo cenjena.«

Predsednik Sastroamidjojo je nato poudaril, da Indonezija visoko ceni brezkompromisno stališče Jugoslavije v Združenih narodih za ohranitev miru in da je jugoslovanska podpora resoluciji osmih držav o Zahodni Libiji, Nepal, Irak, Pakistan so že poslali svoje delegacije v Bandung. Iz Hongkonga je danes odpotoval v Bandung del kitajske delegacije. V prvi skupini je 11 ljudi. Kitajski delegati niso hoteli odgovorjati na vprašanja novinarjev.

Novno poudaril svoje presenečenje in zadovoljstvo nad mladimi proizvajalci v tovarni, ki so tako dobro osvojili dokaj zamotan proizvodnjo. Burmo pozdravljen je predsednik republike s svojim spremstvom okoli 9.15 uri zapustil tovarno.

Volitve in „optimistična predavanja“

### Predsednik republike v Celju

Celje, 11. apr. Danes okoli pol dvanajste ure dopoldne se je z avtomobilom peljal skozi Celje predsednik republike. Prehod maršala Tita skozi Celje se je tako hitro razvedel, da so maršala in njegovo spremstvo na ulicah pozdravili mnogi domačini, zlasti pa še dijaki učiteljske ter učenci druge osnovne šole, ki so se zbrali pred šolskim poslopjem. Maršal Tito je nadaljeval pot skozi Celje proti Rogarški Slatini.



Indonezijski ministrski predsednik Ali Sastroamidjojo

Zavami, kot so Indija, Burma in Indonezija, uživa simpatije in je zelo cenjena.

Predsednik Sastroamidjojo je nato poudaril, da Indonezija visoko ceni brezkompromisno stališče Jugoslavije v Združenih narodih za ohranitev miru in da je jugoslovanska podpora resoluciji osmih držav o Zahodni Libiji, Nepal, Irak, Pakistan so že poslali svoje delegacije v Bandung. Iz Hongkonga je danes odpotoval v Bandung del kitajske delegacije. V prvi skupini je 11 ljudi. Kitajski delegati niso hoteli odgovorjati na vprašanja novinarjev.

### Volja sirijske parlamentarne delegacije o zagrebškem velesjemu

Zagreb, 11. aprila. Po obisku na spomladanskem zagrebškem velesjemu je vodja sirijske parlamentarne delegacije g. Nazem Kudsi izjavil, da je zelo presenečen nad razvojem jugoslovanskega gospodarstva, o katerem se je mogel s svojimi tovariši prepričati na tem velesjemu. Po njegovih besedah so jugoslovanski izdelki odlične kakovosti in je bila dosežena visoka raven v mnogih panogah.

Predsednik sirijskega parlamenta g. Kudsi je poudaril, da žal v arabskih deželah ne vedo dovolj o možnostih jugoslovanskega gospodarstva, čeprav bi se mogli mnogi jugoslovanski izdelki uveljaviti na trgih Bližnjega vzhoda. G. Nazem Kudsi je izrekel posebno priznanje jugoslovanski električni industriji ter proizvodnji strojev, pri čemer je bil po njegovih besedah dosežen visok nivo.

## Volitve in „optimistična predavanja“

MONTREAL, 11. aprila (AP). Vodja britanske laburistične stranke Clement Attlee je prispel v Montreal.

London, 11. aprila (AFP). — Vodja laburistične stranke Clement Attlee je izrazil večeraj mnenje, da bi utegnile biti splošne volitve v Veliki Britaniji letos. Tako je dejal pred odhodom na obisk v Kanado, kjer bo imel več predavanj. Attlee bo obiskal tudi Washington in se bo 25. aprila srečal s predsednikom Eisenhowerjem.

Vodja laburistov je dejal, da bo imel na svojem potovanju predavanja o položaju na svetu in da bo vsebina njegovih izjavljanj »precej optimistična«. Na letni skupščini neodvisne britanske laburistične stranke so sprejeli resolucijo, v kateri pravijo, da bevanizem ni alternativa za uradno laburistično opozicijsko politiko. »Bevanizem je izraz potlosti ki jo čuti nižje članstvo laburistične stranke, ne pa tudi načelna alternativa za uradno zunanjo ali notranjo politiko.« V resoluciji pozivajo nižje članstvo stranke, naj se organizira ana načelni in politični

Novi Gvineji v političnem odboru in Generalni skupščini OZN povečala simpatije. Jasno izpričala, da je Jugoslavija proti kolonializmu.

Na vprašanje, kateri so današnji glavni gospodarski problemi Indonezije in kako jih namerava rešiti, je indonezijski predsednik odgovoril, da sta poglavita problema razvoj industrije in kmetijstva, za dvig življenjske ravni, ter nereseno vprašanje zahodnega dela Nove Gvineje. Dejal je, da bo Indonezija sprejela podporo in pomoč iz tujine za rešitev teh problemov s pogojem, da taka pomoč ne bo terjala vojaških ali političnih obveznosti. Indonezijski predsednik je na koncu dejal, da se mora ta tehnična in gospodarska pomoč nezadostno razvitim državam Azije in Afrike izvajati iskreno in uresničiti tako, da bosta koristili razvoju teh držav in ne da bi bili za tem kakri skriti nameni držav, ki nudijo to pomoč.

### Zanimiva izjava

New Delhi, 11. aprila (AFP). »Ne vidim, da bi bila kakva nasprotja med petimi načeli koksarstvenice in temeljno politiko ZDA«, je izjavil danes v New Delhiju na prvi tiskovni konferenci novi ameriški veleposlanik v Indiji Sherman Cooper. Dejal je tudi, da ZDA ne bodo začele sovražnosti v Aziji in da niso ničesar obljubile glede otokov Kvernaj in Macu.

Na vprašanje o azijsko-afriški konferenci v Bandungu je Cooper izjavil, da bo imela ta konferenca po mnenju ZDA koristen vpliv.

### Za podaljšanje trgovinskega sporazuma s Turčijo

Ankara, 11. aprila (Tanjug). Danes je prispela v Ankaru jugoslovanska trgovinska delegacija, ki jo vodi veleposlanik dr. Stane Pavlič. Delegacija je čakal na ankarški železniški postaji jugoslovanski veleposlanik v Turčiji Miša Pavičević z osebjem veleposlanštva. Delegacija se bo pogajala za podaljšanje trgovinskega sporazuma in širšo gospodarsko zamenjavo s Turčijo. Danes popoldne bo veleposlanik dr. Stane Pavlič obiskal generalnega sekretarja turškega ministrstva za zunanje zadeve Nuri Birgija.

### Novi državljani

New York, 11. aprila (Tanjug). V Huntuville v državi Alabama bo v četrtek slovesnost, na kateri bodo 103 bivši nemški znanstveniki in tehničarji dobili ameriško državljanstvo. Zaposleni so v vojaškem raziskovalnem središču v Redstonu. Med vojno so sodelovali pri projektiranju prosihlih raket »V-1« in »V-2« v Penemünde. Kakor piše »New York Times«, so iz Penemünde zbežali, ko so se mestu približale sovjetske čete.

## Volitve in „optimistična predavanja“

podlagi, namesto da bi se zbiralo okrog osebnosti.

Neodvisna laburistična stranka Britanije ima okrog 20 svojih organizacij, v parlamentu pa ni zastopana.

### Proti plemenskem razlikovanju

Washington, 11. aprila (AP). Vrhovno sodišče ZDA bo danes začelo razpravo in posvetovanje, da bi dalo praktična navodila, kako in kdaj naj bi začeli izvajati sklepe o prepovedi plemenskega razlikovanja v ameriških šolah. Prihodnje dni bodo sodniki vrhovnega sodišča zaslišali pravobranilce iz desetih ameriških držav, ki imajo različna mnenja o tem vprašanju. Ameriško vrhovno sodišče je zahtevalo od pravnih strokovnjakov mnenja in priporočila za izvajanje lanske odločbe sodišča, da je sleherno plemensko razlikovanje v šolah v nasprotju z ameriško ustavo.

### Nemški novinarji v Splitu

Split, 11. apr. Skupina 18 zahodnonemških novinarjev, ki produčujejo kot gosti Turistične zveze Jugoslavije turistične razmere v naši državi, je prispela davi v Split. Ogledali so si znamenitosti Splita, Trogira in stare Salone, zvečer pa so odpotovali v Dubrovnik.

# Gostinska zbornica pomembna pomoč ljubljanskim gostinskim podjetjem

### Kadri in pomankanje hotelskih sob — osnovna ovira razvoja mestnega gostinstva

Ob 11. letnem obnem zboru ljubljanske gostinske zbornice, je upravni odbor izdal obširno poročilo o delu zbornice v zadnjem letu. V tem poročilu je poudarjeno mnogo zanimivega o vzgoji kadrov, še več pa o gospodarjenju v gostinskih podjetjih.

Eden izmed glavnih sklepov lanskega občnega zborja je bil dvigniti splošno raven izobrazbe gostinskega osebja, katere povprečje je bilo dokaj nizko. Tako je v gostinskih obratih v Ljubljani 26,5% nekvalficirane, 23,5% polkvalficirane, 41,5% kvalificirane in samo 3,2% visokokvalficirane delovne sile. Dejstvo, da imamo preko 55% nekvalficirane in polkvalficirane delovne sile nikakor ne more ustrezati kvalifikacijskim potrebam naših gostinskih podjetij. Od vseh 1483 zaposlenih delavcev in uslužbencev v gostinstvu, je samo 48 absolventov gostinske šole. Zbornica je zaradi tega stanja uvedla lani vrsto izpopolnjevalnih tečajev, tako tečaj, ki je obsegal snov za izpit za kvalificiranega delavca, natakarkarja ali kuharja. Obiskovalo ga je 42 strežnega osebja in 56 kuharjev, od teh 35, ki niso zaposleni v gostinstvu. Poleg tega je zbornica organizirala tečaja za nemški in angleški jezik. Po zaključitvi izpopolnjevalnega tečaja so bili kvalifikacijski izpiti, za katere se je prijavilo 60 kandidotov (za strežbo 19 in za kuharje 41), uspešno pa jih je opravilo izpit samo 24 (8 za strežbo in 16 za kuharje). Za polkvalficirane delavce je lani opravilo izpite 14 gostinskih delavcev.

Razen teh tečajev in nekatere predavanja pa je organizirala Gostinska zbornica več tečajev za mešalec pijač in tečaj za poslovodje gostiše.

Ker je zlasti občutno pomankanje moškega kuharskega osebja in je malo absolventov Gostinske šole zaposlenih v Ljubljani, je zbornica lani razpisala štipendijo za učenca Gostinske šole, doma iz Ljubljane, ki bi se odločil za kuharski poklic. Ker pa se tudi ponovnemu razpisu ni nihče odzval, so bile podeljene štipendije 4 socialno šibkim učencem te šole iz drugih krajev.

Iz vsega navedenega je razvidno resno prizadevanje ljubljanske gostinske zbornice za izpopolnitev strokovne izobrazbe gostinskega osebja, po drugi strani pa je treba tudi ugotoviti preveliko restnost in volje pri posameznih gostinskih delavcih, da bi svoje znanje res poglabili in se za izobraževanje v raznih tečajih resnično zavzeli. Brez vsega tega pa je seveda neuspešno še tako prizadevanje Gostinske zbornice za strokovno vzgojo gostinskega osebja.

Danes imamo v Ljubljani 206 gostinskih obratov-hotelov, restavracij, kavarn, barov, gostiln, bifejev, menz, slaščičarn in prenočišč. Poleg tega imamo še dve mlečni restavraciji in 15 obrtnih slaščičarn. Z reorganizacijo v lanskem letu se je močno povečalo število obratov splošno družbenega sektorja, precej pa je poraslo tudi število zasebnih obratov. Zadnji so predvsem v obrobnih predelih mesta, kjer so glede na krajavne prilike in izletniški turizem potrebni, nimajo pa pogojev, da bi poslovali kot državna gostišča. Zakup je bil v celoti ukinjen, dovoljenja za zasebna gostišča pa so bila izdana oz. obnovljena samo v primerih, kjer osnovna sredstva niso bila družbena lastnina, kjer posluje gostišče brez tuje delovne sile in kjer po prometu nima možnosti poslovanja kot gostišče splošne družbenega sektorja. Ob reorganizaciji so bila ukinjena tri gostišča, kjer poslovni prostori niso ustrezali osnovnim higienskim in tehničnim pogojem.

Izvedeno reorganizacijo se zmožljivost gostinskih obratov glede prenočitve in prehrane ni v ničemer spremenila, odprt pa tudi ni bil noben nov obrat. Pomankanje hotelskih kapacitet je v Ljubljani osnovna ovira za povečanje turističnega prometa in je položaj v tem pogledu iz leta v leto težji. Letos so morali ljubljanski hoteli odkloniti 19 skupin tujih turistov, za katere so tuje turistične organizacije iskale rezervacije. Vse te nočne skupno s potrošnjo gostov v restavracijah predstavljajo izgubo najmanj 10.582.000 deviznih dinarjev. Pomankanje hotelskih kapacitet pa predstavlja ovira za povečanje prometa tudi v vseh ostalih gostinskih podjetjih, ki so pomembna za razvoj turizma. Zato je bilo že lani na občnem zboru predlagano, da bi vsa gostinska podjetja prispevala del sredstev za gradnjo novega hotela. Po lanskem predpilu sta

predlog ni bil izvedljiv, letos pa so zanj več možnosti, morda na ta način, da bi se sredstva investicijskega sklada gostinskih podjetij in samostojnih skladih pri zbornici, če bodo seveda posamezna podjetja, ki so jim ta sredstva prepuščena, s tem sporazumna. Tako bi s skupnimi močmi v štirih ali petih letih lahko zgradili nov hotelski objekt, ki bi bil v Ljubljani nujno potreben.

### LANI 18% VEČJI PROMET KOT PREDLANSKIM

Ljubljanski gostinski obrati so imeli skupaj 2 milijardi 109.846.000 dinarjev prometa in se je v primeru predlanskim povečal le-ta za 18%, količinski promet hrane pa za 10 do 15%. Dvignile pa so se tudi cene, tako nočnim za 33% (predvsem zaradi povišanja cen komunalnih uslug, plačevanje obresti od osnovnih sredstev ter novega načina plačevanja amortizacije od vrednosti osnovnih sredstev), kakor tudi ledilom za 10 do 15% (na račun povečanih cen komunalnih uslug in režijskih stroškov, predvsem za osnovnih prehrabnih proizvodov).

Po količini je bilo lani v gostinskih obratih prodanih manj alkoholnih pijač kakor predlansko. Znan padec je bilo opaziti pri vinu, — za 10% v količinski in finančnem prometu. Po drugi strani pa je prodaja alkoholnih pijač v treh letih do 64% in po vrednosti za 38%. Če vse te količine, prodane v gostinstvu in trgovini, seštejemo, ugotovimo, da je bilo lani v Ljubljani v kontrolirani prodaji alkoholnih pijač ali 4,7% več kakor leta 1953. Ta povečana prodaja gre predvsem na račun večjega turističnega prometa na pa na račun večje oobročne ljubljanskih prebivalcev.

Nadalje govori poročilo o tem, da je lani večina podjetij splošno družbenega sektorja dosegla uspešen letni zaključek, razen v dveh primerih — Grajska restavracija in kavarna »Tabor«, — pri katerih je moral ljudski

obor uvesti prisilno upravo, v Grajski restavraciji pa celo prisilno likvidacijo. V kavarni »Tabor« je prisilna uprava pokazala, da ni ekonomskih pogojev za uspešno poslovanje kavarniškega obrata in je zaradi tega ljudski odbor ta obrat 1. februarja letos tudi ukinil. V enem od ostalih obratov, ki sta poslovala v sestavu podjetja »Tabor« pa je zakrivilo izgubo takratno slabo vodstvo obrata ter se je obrat pod prisilno upravo z novim poslovanjem znatno opomogel in danes uspešno posluje. Položaj v Grajski restavraciji je bil mnogo težji. Poleg tega, da za poslovanje pod enakimi pogoji kot ostala gostinska podjetja ta obrat nima ekonomskih možnosti, saj je tudi pristilni upravi upelo pokriti izgubo z dohodki priključnega obrata, je bilo doslej tudi vodstvo Grajske restavracije v glavnem slabo. Tu di posredovanje zbornice, da bi Grajsko restavracijo prevzelo eno od večjih gostinskih podjetij kot stranski obrat, ni uspelo, ker nobeno od podjetij ni hotelo tvegati. Pod določenimi pogoji je pripravljeno prevzeti ta obrat podjetje Pekarna Galjevica, ki bi ga združilo z mlečno restavracijo.

Posebno vprašanje v gostinstvu je samostojno gostišče »Aleksinac«, ne zaradi vprašanja gospodarskega obstoja, temveč zaradi nemogočih notranjih odnosov in načina poslovanja, ki kar je vse nastalo zaradi samovoljne ustanovitve. Zbornica si je dolgo brez uspeha skupaj z MLO in mestnim sindikalnim svetom prizadevala urediti razmere, dokler ni ljudski odbor posegel po skrajnem sredstvu — pristilni upravi.

V ostalih gostiščih z gospodarskega stališča ni bilo večjih težav. Tudi primerov izrazitega škodljivstva lani, razen v obravnanih primerih in v primeru bivšega poslovodje pri »Amerikancu« ni bilo. Sorazmerno številni pa so bili lani primeri oškodovanja gostov s strani strežnega osebja in je potrebno uvesti glede tega oostreje ukrepe.

# O plačevanju in uporabi sredstev kreditnih skladov za zidanje stanovanjskih hiš

Te dni je bil v zveznem Uradnem listu objavljen odlok o načinu vplačevanja in uporabe sredstev kreditnih skladov za zidanje stanovanjskih hiš. Kakor je znano, so omenjene kreditne sklade ustanovile ljudske republike, okrajji, mesta in mestne občine na osnovi predpisov zveznega družbenega plana za leto 1955. Omenjeni kreditni skladi so namenjeni izključno le za posojila za zidanje stanovanjskih hiš. V sklade se morajo vplačevati kot minimalni dohodki, ki jih določa zvezni družbeni plan za leto 1955: del dohodkov, ki se izloči iz celotnih dejanskih dohodkov, s katerimi razpolagajo ljudske republike,

okrajji, mesta in mestne občine in ki se določijo z njihovimi družbenimi plani. Ta del ne sme biti manjši kot 3 odstotke celotnih dohodkov; del dobička gradbenih in montažnih podjetij; obresti od posojil, dovoljenih iz kreditnih skladov za zidanje stanovanjskih hiš. Ljudske republike, okrajji, mesta in mestne občine lahko odredijo, da se v omenjene kreditne sklade plačujejo tudi drugi dohodki.

V odloku je nadalje rečeno med drugim, da federacija, ljudske republike, okrajji, mesta in mestne občine in občine lahko plačajo del svojih proračunskih ali drugih sredstev, ki so določena za zidanje stanovanjskih hiš, v kreditni sklad za zidanje stanovanjskih hiš. Nadalje lahko gospodarske organizacije plačujejo v kreditne sklade za zidanje stanovanjskih hiš okrajje, mesta in mestnih občin del sredstev, s katerimi samostojno razpolagajo. Ta del določijo njihovi delavski svet. S pogodbo med gospodarsko organizacijo in lokalnim skladom pa se lahko določijo koristniki posojil do višine sredstev, ki jih gospodarska organizacija plačala v lokalni sklad. Gospodarske organizacije nadalje lahko dajejo lokalnim skladom tudi posojila iz svojih sredstev, s katerimi samostojno razpolagajo, pri čemer pa gospodarska organizacija določi pogoje za zidanje in način uporabe stanovanjskih hiš iz vloženih sredstev. Nadalje lahko državljani sklenejo z lokalnim skladom za zidanje stanovanjskih hiš pogodbo o plačevanju posebnih hranilnih vlog v ta sklad, da si zagotovijo sredstva, ki jih nameravajo pripeljati kot svoj delež k stroškom za zidanje svoje stanovanjske hiše ali stanovanja. Pri tem pa se lahko s pogodbo določi prevestvena pravica vlagateljev do posojila iz kreditnega sklada.

Sredstva lokalnega kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš se lahko nakazujejo za posojila za zidanje stanovanjskih hiš državljanom, stanovanjskim združenjam, stanovanjskim skupnostim, gospodarskim podjetjem, federaciji, ljudskim republikam, okrajjem, mestom, mestnim občinam in občinam ter zavodom, ki so pravne osebe. Sredstva republiškega kreditnega sklada pa lokalnim kreditnim skladom za zidanje stanovanjskih hiš, gospodarskim podjetjem, stanovanjskim združenjam in stanovanjskim skupnostim, federaciji, ljudskim republikam, okrajjem, mestom, mestnim občinam ter zavodom, ki so pravne osebe.

S posojili iz kreditnih skladov lahko gospodarska podjetja sama zidajo stanovanjske hiše za stanovanja delavcev in uslužbencev ali pa dajo ta sredstva kot posojila ob posojilih, ki jih določa omenjeni odlok in pravila sklada svojim delavcem in uslužbencem za zidanje lastnih hiš ali stanovanj. Poleg tega gospodarska podjetja lahko dajejo na podlagi sklepa delavskega sveta posojila za zidanje stanovanjskih hiš svojim delavcem in uslužbencem tudi iz sredstev, s katerimi samostojno razpolagajo.

Posojila iz kreditnih skladov za zidanje stanovanjskih hiš posameznim koristnikom, smejo znašati največ 75 odstotkov predračunske vrednosti stanovanjske hiše. Razliko do celotne višine stroškov mora krijeti koristnik sam, bodisi v gotovini: ali v materialu oziroma delovni sili.

To velja tudi za koristnike — politično teritorialne enote in gospodarska podjetja. Nadaljši odplačilni rok za posojila iz kreditnih skladov za zidanje stanovanjskih hiš je 50 let, nainzestva obrestna mera pa je 1 odstotek na leto.

## Konferenca o organiziranju komun na področju velikih in malih mest

Beograd, 11. apr. V okviru zvezne komisije za ustanavljanje komun je bila danes pod predsedstvom podpredsednika zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja konferenca z zastopniki republiških komisij za ustanavljanje komun in zastopniki večjih mest o organiziranju komun na področju velikih in srednjih mest z osnovno nalogo, da se prouče nekateri problemi, ki so v zvezi z izdelavo statutov občin in okrajev.

Na konferenci so poudarili, da med mestno občino in okrajem ni bilo treba ustvariti nekakšne vmesne stopnje v sistemu oblasti, in sicer v obliki posebnega ljudskega odbora, strinjali pa so se s tem, da je vsekakor potrebna nekakšna vrsta mestnega sveta z določenimi nalogami, kakor so: planiranje in financiranje komunalne izgradnje mestnih področij, urbanistični plan, pravna kontrola itd. V tem svetu bi naj bili zastopniki mestnih občin,

kakor tudi odborniki okrajnega ljudskega odbora, izvoljeni na področju mesta.

Izraženo je bilo mnenje, da bi morala razlika med mestnimi in izvenmestnimi občinami mest priti do izraza v samem statutu mesta, da je treba tudi mestnim občinam prepustiti pristojnost na področju kulture, prosvete, socialnega skrbstva in zdravstva v enaki meri, kakršno bodo imele vse druge občine, in da je treba poleg mestnega sveta organizirati samo najučinkovitejši aparat za izpolnjevanje posloj tega sveta, medtem ko naj bi bila uprava v glavnem organizirana pri okrajnem ljudskem odboru in pri občini.

Sestavljena je bila posebna podkomisija strokovnjakov v okviru zvezne komisije za ustanavljanje komun, ki bo izdelala konkretne predloge, zlasti glede ustanovitve mestnega sveta in določitve njegovih pristojnosti.

### STANETU PERCU V SPOMIN!

V prvih jutranjih urah je večeraj Radovljico in okolico pretresla žalostna vest, da je po dolgotrajni, mučni in težki bolezni umrl predsednik radovljiške mestne občine Stane Perc.

Pokojni Stane Perc se je rodil 5. oktobra 1916. Ze v bivši Jugoslaviji je sodeloval v različnih naprednih političnih in političnih organizacijah. Takoj ob okupaciji, že leta 1941. je



spoznal, kje je mesto vsakega zavednega in poštenega Slovenca, in je kot tak takoj začel težko in odgovorno, pa obenem do skrajnosti predano in ponosno pot aktivnega delavca in borca proti okupatorju ter za nacionalno in socialno osvoboditev delovnih ljudi. Ze v decembru 1941, so ga Italijani zaprli, obsodili pred vojaškim sodiščem in ga potem, ko je izkusil vrsto italijanskih zapov, izročili Nemcem. Trpljenje v zaporih ga je le še prekalilo in utrdilo v prepričanju, da je njegova pot edina pravilna in stvar, za katero se bori, vredna sleherne žrtve. Ko so ga Nemci izpustili, je svoje delo za NOV še pojalil, sodeloval v raznih organizacijah OF, v začetku leta 1945. pa je odšel med partizane. Istega leta je bil sprejet v Partijo. Do osvoboditve je v NOV opravljal važne vojaške in politične funkcije, prav tako po vojni. Bil je član raznih organov, političnih organizacij in dvakrat predsednik ljudskega odbora mestne občine Radovljice.

V NOV je bil večkrat ranjen. Njegovo zdravje je bilo s tem zrahljano, njegove telesne sile oslabilane. Kot posledico naporov in žrtve je nosil v sebi kal zavrane bolezni, ki jo je do zadnjega južno in z vsa energijo prenašal, a nazadnje obnemogel.

Tovariš Stane je bil vseskozi delaven, vztrajen, agilen, pošten in odkrit. Kot tak je znan v Radovljici in daleč okrog vsem, ki so ga poznali. Delovni ljudje so ga spoštovali in mu zapuščali ter ga bodo ohranili v trajnem spominu kot zavednega in vzornega borca za lepše in boljše življenje v novi socialistični domovini.

## Posvetovajne o znanstvenem raziskovanju v gospodarstvu

Beograd, 11. aprila. — Zveza društev ekonomistov Jugoslavije je sklicala posvetovanje o znanstvenem raziskovanju v gospodarstvu, ki bo prihodnji ponedeljek, 18. t. m. v Beogradu. Udeleženci posvetovanja bodo proučili dosedanje uspehe znanstvenih ustanov v gospodarstvu, njihovo medsebojno sodelovanje ter sodelovanje z gospodarskimi organi in ustanovami, kakor tudi vprašanje financiranja, problem kadrov in drugo. Poleg zastopnikov institutov in društev ekonomistov se bodo posvetovanja udeležili zastopniki vseh gospodarskih zbornic, zveznega zavoda za gospodarsko planiranje, inštitu-

tov za proučevanje delovne stornosti ter zveznih državnih sekretariatov za gospodarstvo in proračun.

To bo letos že drugo posvetovanje o raziskovalnem in znanstvenem delu v gospodarstvu; prvo je bilo v Zvezi inženirjev in tehnikov ob koncu februarja. Namen teh posvetovanj je proučiti problematiko znanstveno-raziskovalnega dela v gospodarstvu in nuditi v zvezi s tem podporo pristojnim državnim organom, da bi izdali nove zakonske predpise o organizaciji in delu raziskovalnih ustanov.

### Sovjetsko zastopstvo na kongresu naših učiteljev in profesorjev

Beograd, 11. apr. Sindikat učiteljev in profesorjev Sovjetske zveze bo poslal na kongres Zdruzenja učiteljev in Zdruzenja profesorjev ter predavateljev srednjih šol Jugoslavije svojo delegacijo. Kongres bo maja v Opatju. Vodja sovjetske delegacije bo Ivan Grivkov, predsednik centralnega komiteja sindikata učiteljev in profesorjev v RSFSR, med člani delegacije pa bo tudi Zoja Nešporuk, predsednik centralnega komiteja sindikata učiteljev in profesorjev v Ukrajinski SSR in učiteljica Piotr Okunjkov in Antonina Fjodorova. (Jugopres.)

### Včeraj in danes

lju ob proslavi desetletnice kinematografije, ki bo trajala v Makedoniji od 28. maja do 4. junija s predvajanjem izbranih domačih filmov.

Glavne vloge v novem makedonskem umetniškem filmu, ki kaže boje partizanov na umiku in v obrambi bitvane partizanskih sil, tolmačijo Dragotin Felba, Jelisaveta Malinska in Ilija Djuvelakovski.

### Sestanek znanstvenikov v Milanu

Beograd, 11. apr. — Predsednik Jugoslovanske akademike zveze prof. dr. Sinisa Stanković bo zastopal Jugoslavijo na prvem sestanku voditeljev nacionalnih znanstvenih centrov, ki bo pod pokroviteljstvom UNESCO od 15. do 19. aprila v Milanu. Na sestanku bodo razpravljali o vlogi nacionalnih znanstvenih svetov, sprejemanju in funkcioniranju nacionalnih planov za razvoj znanstvenega dela, o možnosti minimalnih programov blagovne sodelovanja znanstvenih centrov, o vlogi UNESCO s tem v zvezi, kakor tudi o razvoju, statusu in pogojih znanstvenega dela naploju. Poleg funkcije, ki jo opravlja kot voditelj največje znanstvene ustanove, je profesor Stanković tudi predsednik jugoslovanske nacionalne komisije za UNESCO. (Jugopres.)

## Gospodarske vesti

Na medameriški konferenci za investicije, ki je bila pred kratkim v New Orleansu, je bilo predloženo gospodarski komisiji Latinske Amerike 125 načrtov in predlogov za severnoameriške investicije kapitala v latinskih državah. Predlogi za največje investicije se nanašajo na Argentino, Brazilijo, Bolivijo, Kolumbijo, Mehiko, Paragvaj in Urugvaj. Po predlogu se predvideva investicija 8 milijonov dolarjev za brazilska tekstilna podjetja. Boliviji je bilo predloženo skupno 9,7 milijonov dolarjev, Paragvaju 4 milijonov dolarjev, Kubi 3 in pol milijona dolarjev itd.

### Nova cesta Rižana — Črni kal

Koper, 11. aprila. Danes je bil ob prisotnosti predstavnikov lokalnih oblasti in gostov iz Slovenije slovesno odprt prvi del avtomobilske ceste Koper—Ljubljana na odseku Rižana—Črni Kal. Nova cesta je za 1,5 km krajša od prejšnje in je speljana juž. pobočju naselja Kortine. Pri Črni Kalu se priključuje stari cesti. Z njo bomo na leto prihranili samo na stroških za eksploatacijo nad 7 milijonov, na stroških prevoza pa okoli 12 milijonov. Strokovnjaki menijo, da bo ta del ceste amortiziran že v štirih letih. Kakor je znano, nameravajo graditi novo cesto tudi naprej do Kozine in Divače — križišča z glavno tržaško cesto. J. L.

### Zadar — mednarodno mladinsko taborišče

Po programu centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije je letos prišlo v mednarodno mladinsko taborišče v Zadru več mladinskih skupin iz raznih evropskih držav. Napovedan je že prihod skupine članov laburistične mladinske lige (Labour League of Youth) iz Velike Britanije, kakor tudi mladih socialistov in članov sindikatov iz Zahodne Nemčije. Pričakujejo se tudi obiski mladih socialistov iz Avstrije, Francije in skandinavskih držav. Med bivanjem tem skupin v Zadru bodo prirejena razna predavanja, športna tekmovanja, izleti in filmske predstave.

### Film »Volčja noč«

Skoplje, 11. apr. — V podjetju »Vardar-film« v Skoplju so končali snemanje drugega makedonskega umetniškega filma »Volčja noč«, ki ga je po scenariju književnika Slavka Janovskega režiral slovenski režiser Fran Stiglic. Slavnostna predstava filma »Volčja noč« bo 28. maja v Skopju.

### Obisk izraelskega fizika

Ob koncu aprila bo prispel v Jugoslavijo fizik prof. Samburški, direktor Zavoda za znanstve na raziskovanja v Izraelu. Prof. Samburški, ki se vrača z zasedanja UNESCO, bo stopil v stik z jugoslovanskimi znanstveniki s katerimi se bo razgovarjal o okrepitvi znanstvenega sodelovanja med obema državama. Obiskal bo tudi inštitut za fiziko »Jozef Stefan« v Ljubljani.

### Zahodnonemško strojne tovarne so v februarju povečale proizvodnjo za 20%, tako da je mesečno povprečje v prvih mesecih letošnjega leta doseglo vrednost 1000 milijonov mark, kar je za eno petino več kot v prvem tromesečju lanskega leta.

Republiški Uradni list z dne 7. aprila št. 13 prinaša odločbo državnega sekretarja za gospodarstvo LRS o odškodnini za škodo na divjadi. V odločbi je rečeno, da se za škodo na divjadi storjeno s kaznivim dejanjem ali prekrškom plača odškodnina po vrednosti žive divjadi po temle ceniku: svizec 10.000 din, medved 100.000 kozlor 150.000, muflon 80.000, pelikan 10.000, strkrlja 2000, postovka 500, ribj orel 5000, sršenar 5000, kačar 5000, orel 5000, velika uharica 5000, krockar 2000, poljski zajec 3000, planinski zajec 5000, ververica 500, gams 20.000, jelenjad 30.000, srnjad 10.000, divja raca 500, potapljavci 500, čaplja (razen sive) in galeb 1000,

### Obškodnina za škodo povzročeno na divjadi

Republiški Uradni list z dne 7. aprila št. 13 prinaša odločbo državnega sekretarja za gospodarstvo LRS o odškodnini za škodo na divjadi. V odločbi je rečeno, da se za škodo na divjadi storjeno s kaznivim dejanjem ali prekrškom plača odškodnina po vrednosti žive divjadi po temle ceniku: svizec 10.000 din, medved 100.000 kozlor 150.000, muflon 80.000, pelikan 10.000, strkrlja 2000, postovka 500, ribj orel 5000, sršenar 5000, kačar 5000, orel 5000, velika uharica 5000, krockar 2000, poljski zajec 3000, planinski zajec 5000, ververica 500, gams 20.000, jelenjad 30.000, srnjad 10.000, divja raca 500, potapljavci 500, čaplja (razen sive) in galeb 1000,

### Beogradu za televizijo

Na področju jugoslovanske televizije je bilo doslej največ storjenega v Ljubljani. To je pa tudi razumljivo, saj je bil v Ljubljani že 1949. leta ustanovljen laboratorij za televizijo pri Inštitutu za elektrozeve. V naši državi naj bi zgradili tri televizijske centre, in to v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu s celo vrsto reletnih postaj.

Prav v Beogradu so v zadnjem času vprašanje organiziranja televizijske mreže pričeli z veliko vneto reševati. V februarju je bil tam strokovni posvet, na katerem so tudi izvolili poseben odbor, ki bo imel nalogo organizirati proizvodnjo televizijskih naprav. V tem odboru so pred-

### Naloga Ekonomskega inštituta Slovenije

Republiški Uradni list št. 13, z dne 7. aprila prinaša uredbu o ustanovitvi Ekonomskega inštituta LR Slovenije s sedežem v Ljubljani. V uredbi je rečeno, da je inštitut pri svojem delu samosten in je pod neposrednim nadzorom izvršnega sveta LRS. — Inštitut ima naslednje naloge: proučevanje splošnih gospodarskih razvojnih FLRJ in njene ekonomske odnose z znanjem svetom; v okviru jugoslovanskega gospodarstva zbira, ureja in obdeluje podatke, oziroma dokumentacijo o razvoju gospodarstva na območju LRS; proučuje razvoj, razmesitev in izkoriščanje proizvodnih sil s stališča povečanja proizvodnosti dela in narodnega dohodka ter analizira vprašanja investiranja in amortizacije; proučuje razvoj in razmesitev osnovnih skladov družbenega standarda s stališča razvoja enotnega gospodarstva in gibanja prebivalstva s posebnim ozirni na povečanje fizične in strokovne sposobnosti delovne sile; izdeluje gospodarske analize po naročilu in za račun gospodarskih in družbenih organizacij ter znanstvenih zavodov; objavlja rezultate svojega dela. Inštitut ima strokovno znanstveni svet kot posvetovalni organ. Člane sveta imenuje izvršni svet Ljudske skupnosti LRS izmed gospodarskih strokovnjakov in znanstvenikov. Inštitut ima lahko tudi zunanje strokovne in znanstvene sodelavce.

### Težaven položaj na tržišču aluminija v Združenih državah Amerike je napolil ameriške kupce, da so začeli pogajanja za dobavo aluminija iz Francije. Francija je v letu 1953 izvozila v ZDA 10.300 ton aluminija, v letu 1954 pa se je ta količina zmanjšala na 1500 ton. Vzrok temu so bile velike domače potrebe po aluminiju. Primarni aluminij bo v ZDA izvažala tudi Novveška.

Težaven položaj na tržišču aluminija v Združenih državah Amerike je napolil ameriške kupce, da so začeli pogajanja za dobavo aluminija iz Francije. Francija je v letu 1953 izvozila v ZDA 10.300 ton aluminija, v letu 1954 pa se je ta količina zmanjšala na 1500 ton. Vzrok temu so bile velike domače potrebe po aluminiju. Primarni aluminij bo v ZDA izvažala tudi Novveška.

### Beogradu za televizijo

Na področju jugoslovanske televizije je bilo doslej največ storjenega v Ljubljani. To je pa tudi razumljivo, saj je bil v Ljubljani že 1949. leta ustanovljen laboratorij za televizijo pri Inštitutu za elektrozeve. V naši državi naj bi zgradili tri televizijske centre, in to v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu s celo vrsto reletnih postaj.

### Tekstilna industrija je dobila za preko 5 milijard deviznih dinarjev

Dne 9. in 11. t. m. je bila na deviznem obročnem mestu prodaja deviz za volnarsko in ostalo tekstilno industrijo. Narodna banka je dala v prodajo za nabavo osnovnih surovin volnarske industrije za 1 milijardo 814 milijonov deviznih dinarjev različnih deviz. Za potrebe ostale tekstilne industrije, razen bombaža, pa za 632 milijonov deviznih dinarjev deviz.

Ker so se predstavniki tekstilne industrije na obeh sestankih sporazumeli o razdelitvi deviz na posamezna podjetja, ni prišlo do medsebojne licitacije, ampak so bile vse devize prodane po obračunskih tečajih, tako na pr. USA dolar za 632 din, Lstg po 1.759 din. Liti po 93 din, obratunski dolar Izrael po 474 din, obrat dolar Grčija po 569 din, obrat dolar Avstrija, Poljska, Českoslovaška, Madžarska po 588 din, nemška marka po 14.824 din itd.

Ker je bilo bombažni industriji na sestanku 8. t. m. prodanih za 2 milijardi 785 milijonov deviznih dinarjev deviz, o čemer smo že poročali, je skupno prodaja tekstilna industrija za II. in III. kvartal 5 milijard 291 milijonov deviznih dinarjev deviz.

Sestankov, na katerih so prodali devize za tekstilno industrijo, se je udeležilo preko 150 predstavnikov tekstilnih podjetij iz cele države.

OB ROBU DOGODKOV

AVSTRISKA DRŽAVNA POGODBA RAAB V MOSKVI

Na letališču so avstrijsko delegacijo sprejeli Molotov, Gromiko in Mikojaev — Danes dopodne obisk pri Bulganinu — Ameriški komentarji

MOSKVA, 11. aprila (Tanjug). Danes dopoldne je prispela z letalom na centralno moskovsko letališče avstrijska delegacija pod vodstvom kanclerja Raaba. Sprejeli so jo ministri za zunanje zadeve Molotov, prvi namestnik ministra za zunanje zadeve Gromiko, minister za zunanjo trgovino Mikojaev in zastopniki tujih diplomatskih predstavništev, domači in tuji novinarji.

Kancler Raab je izjavil po prihodu navzočim, da je velika sovjetska armada pred desetimi leti osvobodila Avstrijo okupacije nacistov. Prepričan je, da bo njegov prihod utrdil prijateljstvo med obema državama in mir na svetu.

Avstrijskemu kanclerju je odgovoril minister za zunanje zadeve Molotov, želeč mu dobrodoščilo. V moskovskih diplomatskih krogih so mnenja, da bo avstrijska vladna delegacija ostala v Moskvi nekaj dni. Razgovori kanclerja Raaba z zastopniki sovjetske vlade se bodo začeli jutri.

Dunaj, 11. apr. (AFP). Davi je s posebnim letalom odpovala v Moskvo avstrijska delegacija pod vodstvom kanclerja Raaba. Pred dvema dnevoma je odpoval v Moskvo tudi sovjetski visoki komisar v Avstriji veleposlanik Iljičev.

Na pot odhajamo z velikim upanjem, da bomo v kratkem dosegli zaželeni smoter, je dejal pred odhodom kancler Raab. »Ponovno izražamo privrženost, prispevati k miru v Evropi in željo po popolni neodvisnosti. Upamo, da bomo v naših naporih za doseg neodvisnosti in svobode naleteli na razumevanje. Če bodo ti razgovori omogočili plodne razgovore štirih velesil obudeleži Avstrije, bo namen dosežen.«

Avstrijski kancler je na koncu dejal, da je že deset let smoter avstrijske zunanje politike, dobiti privoljenje okupacijskih sil za popolno neodvisnost Avstrije in mirno prihodnost njenega naroda.

Podkancler Schärff, ki je tudi v delegaciji, je izrazil upanje v uspeh razgovorov v Moskvi, kar bi bil prvi korak za pomiritev položaja ne le v Avstriji, pač pa tudi v vsej Evropi.

Avstrijska delegacija bo prispela v Moskvo danes popoldne. Pričakujejo, da bo predsednik sovjetske vlade maršal Bulganin jutri dopoldne sprejel avstrijskega kanclerja in tri ministre, ki ga spremljajo. Delegacija bo nato obiskala tudi ministra za zunanje zadeve Vjačeslava Molotova.

New York, 11. aprila (Tanjug) Ko komentirajo obisk avstrijske delegacije v Moskvi, pišejo ameriški časopisi, da ZDA previdno čakajo izida konference med kanclerjem Raabom in sovjetskimi predstavniki. »Tribune Post« vprašuje, če Molotov ne namerava avstrijski suverenosti postaviti za pogoj koncesije v Evropi, ki bi bile porazne za Zahod, in pravi, da bi se v tem primeru »samo ponovile izkušnje iz prejšnjih razgovorov o Avstriji.« »New York Times« piše, da daje sestanek v Moskvi, ki ga ima za zelo važnega, »priročnost za preizkušnjo sovjetske vlade, če je pripravljena za plodne razgovore in za popuščenje.«



Avstrijski delegati pred odhodom v Moskvo: z leve na desno stojijo kancler Julius Raab, podkancler dr. Scharff, zunanji minister ing. Leopold Figl in državni sekretar dr. Kreisky.

FAUROV INTERVJU ZA AMERIŠKO POLITIČNO REVUJO

Konferenca štirih naj bo čimprej

Francija je za priznanje LR Kitajske, toda ne mimo ostalih velesil — Pariški tisk ob odpovedi prijateljske pogodbe med Francijo in SZ — »Pravda« svari

PARIZ, 11. aprila (AP) Predsednik francoske vlade Edgar Faure je izrazil mnenje, da bi morala biti konferenca štirih velesil čimprej. V intervjuju, ki ga je dal dopisniku ameriškega časopisa »Unites States News and World Report« je Faure izrazil upanje, da bo do julija meseca konferenca ministrov za zunanje zadeve štirih sil in da je dosegel kakršnihkoli uspehov nedvomno potreben sestanek najvišjih predstavnikov velesil.

Faure je povedal tudi, da se namerava njegova vlada zavzeti zato, da bi vse zahodne države priznale LR Kitajsko, pripomnil pa je, da Francija tega ne namerava storiti mimo ostalih držav. Najbolje bi bilo po njegovem mnenju, če bi zahodne sile s skupnim sklepom priznale Kitajsko. To bi pomagalo za splošno zmanjšanje napetosti med Vzhodom in Zahodom. Uspeh glede tega pa je po sodbi francoskega predsednika odvisen tudi od stališča Kitajske do formoškega vprašanja.

Govorec o otokih Kvevoj in Macu, je Faure izrazil mnenje, da le-ti sami na sebi niso važni, da pa gre pri reševanju tega vprašanja za ugled obeh strani. Pripomnil je, da bi se dalo to vprašanje rešiti s pogajanjem, ko se bo položaj umiril.

Današnji pariški časopisi pozivajo pozornost odločitvi sovjetske vlade, da bi odpovedala pogodbo s Francijo in Veliko Britanijo. »Combat« piše v članku z naslovom »Kaj velja pogodi?«, da ne kaže, da bi odpovedal te pogodbe resno vplivala na razmerje do Vzhoda. Po mnenju časopisa je bil ta pakt samo simbolične vrednosti. Opozarja pa, da je zavezanost Francije z Rusijo diplomatska tradicija in da je mnogim Francozom, tudi nekommunistom, ljubša zveza z državo, ki se nikoli ni vojskovala s Francijo, kot pa z državo, s katero je bila Francija v manj kot enajst stoletju trikrat v vojni.

»Franc Tireur« piše, da je Molotov začel prefinjeno igro in objavil istočasno vabilno po-

čje Francija ruši to zavezanost, in kako more ostati prijatelj Francije, če Francija oborožuje skupnega sovražnika in se brani z njim.

Davišnja »Pravda« piše, da bi dokončno ratifikacija in izvajanje pariških sporazumov korenito spremenili mednarodni položaj Francije, ker bi Zahodna Nemčija, ko bi bila oborožena, v zahodnoevropski zvezi prevzela mesto Francije. V članku poudarja, da v javnosti zahodnih držav navzlic temu, da se zahodne države trudijo čimprej oborožiti Zahodno Nemčijo, tedaj je bolj naraščala želja po razgovorih med štirimi velesilami, kar bi moglo zmanjšati mednarodno napetost in odvrniti vojno nevarnost. »Ta želja ljudstva«, zaključuje časopis, »je postala tako prevladujoča v čustvih ljudi, da je vodilni krogi zahodnih držav ne smejo več zanemarjati.«

NOVA PERZIJSKA VLADA

Prvi ukrepi

Teheran, 11. aprila (AFP). Nova perzijska vlada je danes razveljavila dolžnosti predsednika teheranske občine Golama Huseina. Poslanci v skupščini so ga obtožili, da je bil malomaren pri delu in da je odgovoren za zvišanje življenjskih stroškov. To je prvi korak nove vlade, odkar je novi predsednik Husein Ala izjavil v parlamentu, da se bo boril »proti korupciji in nepoštenju«. V poučenih krogih se je zvedelo, da bodo v kratkem sodili tudi »nepoštenne državne službenice«. Posebna komisija proučuje to vprašanje in bo sestavila popis takih službenic.

Za novega predsednika občine Teheran je bil imenovan bivši vodja urada za razočevanje pri angloiranski petrolejski družbi Montaser. Za novega predsednika perzijskega senata je bil danes

izvoljen Saied Hasan Tagi, bivši veleposlanik v Londonu in Parižu in bivši minister med vladanjem Reze šaha. Bil je tudi podpisnik iz l. 1930 z anglo-iransko petrolejsko družbo.

DAMASK, 10. apr. (AP) Predsednik perzijske vlade Husein Ala je izjavil danes v Damasku, da šah in vlada razmišljata, če ne bi Perzija pristopila k turško-iranskemu paktu. Predsednik Husein je odpoval v Pariz na zdraviljenje.

Hatojawa - Ču En Laj

Tokio, 11. apr. (AP) Japonski predsednik Hatojawa je izjavil danes, da bi se rad sešel s kitajskim predsednikom in ministrom za zunanje zadeve Ču En Lajem in se pogovoril z njim o svetovnih vprašanjih. Izrazil je tudi željo za sestanek z indijskim predsednikom Nehrujem. To je povedal, ko je v senatnem odboru za zunanje zadeve odgovarjal na vprašanja senatorjev.

RAZGOVORI V KARACIJU

Prisrčna hladnost

New Delhi, 11. aprila. (Tanjug) Kakor poročata indijska časopisna agencija iz Karacije, je predsednik pakistanske vlade Mohamed Ali izjavil po razgovoru s polkovnikom Naserjem, da so razgovori potekali v prisrčnem ozračju in da državi začenjata bolj razumevati poglede druge strani na svetovna vprašanja. Pakistanski predsednik ni hotel odgovoriti na vprašanje, kakšno je stališče Egipta do morebitnega pristopa Pakistana k turško-iranskemu paktu. Iz izjave Naserjevega ministra za nacionalno orientacijo Salaha Salema pa se da sklepati, kako je Egipt odgovoril na tako možnost. Zastopnikom tiska je namreč dejal, da Egipt nasprotuje obrambnim zvezam, ki so proti njegovim koristim, in omenil turško-iranski pakt, »čigar namen je razbiti enotnost arabskih držav.«

Spremembe v vojaški službi

Pariz, 11. aprila (Tanjug). — Francoska vlada je pripravila zelo obsežno reformo vojaške službe, ki bo omogočila, da bodo postali nekateri izdatki za vojsko produktivnejši in da bo le-ta tesneje sodelovala v gospodarski in tehnični gradnji države. Predsednik vlade Faure in obrambni minister general König so izdelala načrt zakona, po katerem se bodo vojaški obvezniki med trajanjem vojaškega roka, ki traja 18 mesecev, izučili kakor obrtniki pa, ki jo že znajo, se bodo v njej izpopolnjevali. Vojaški bodo delali pri javnih delih v metropoli in prekomorskih državah, gradili žele in ceste, namakale prokeope, razne vojaške objekte in podobno. Za to delo bodo prejemali posebne denarne nagrade, ki jim bodo izplačane po končanem vojaškem roku.

HONGKONG, 11. aprila (AFP). Kakor poročata pakistanski radio, je bila odprta železniška proga med glavnim mestom Mongolije Hlan Batorom in Slinnom na Kitajskem.

KALKUTA, 11. aprila (Reuter). Ravnatelj klinike za rak v Citarranžu dr. Subad Mitra je izjavil, da je v Kalkuti 24. marca začel padati radioaktivni dež in je padal tri dni, vendar pa stopnja radioaktivnosti ni bila nevarna.

ta do morebitnega pristopa Pakistana k turško-iranskemu paktu. Iz izjave Naserjevega ministra za nacionalno orientacijo Salaha Salema pa se da sklepati, kako je Egipt odgovoril na tako možnost. Zastopnikom tiska je namreč dejal, da Egipt nasprotuje obrambnim zvezam, ki so proti njegovim koristim, in omenil turško-iranski pakt, »čigar namen je razbiti enotnost arabskih držav.«

Po poročilih indijske agencije je minister Salem dalje izjavil, da tisto, kar je dobro za Pakistan, ni da bi moralo biti dobro tudi za Egipt, in poudaril, da imata ti državi različne probleme, zaradi česar jih morata tudi na različne načine reševati, kar pa omejuje, da bi bila zunanja politika ene države naperjena proti zunanji politiki druge.

O A Z A !



Karikatura: M. Bregar

Deseto zasedanje Evropske ekonomske komisije

Prejšnji mesec so imeli Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo (ECE), za Azijo (ECAFE) in Latinsko Ameriko (ECLA) svoja redna letna zasedanja. Razpravljale so o gospodarski situaciji na svojih področjih. V tem članku bomo analizirali samo zasedanje ECE, ker je naša država najbolj povezana z evropskim gospodarstvom, čeprav seveda nismo nebrizni glede gospodarskega razvoja ostalih delov sveta, kajti dejstvo je, da postaja svet vedno bolj med seboj gospodarsko povezan in odvisen.

Deseto zasedanje Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo je bilo v Ženevi od 15. do 30. marca. Udeležilo se ga je nad 160 delegatov iz 25 različnih evropskih držav in ZDA, kot opazovalci pa so se zasedanja udeleževali tudi delegati Kanade, Perzije, Izraela in specialnih agencij Združenih narodov. Razumljivo je, da se je politična atmosfera v svetu in zlasti v Evropi morala izražati tudi na tem zasedanju. Razdelitev sveta na bloke je prišla do izraza v govorih delegatov, sklepi pa so izražali odnošaje in kompromise, ki so bili v sedanjih razmerah doseženi.

Kakor prej, tako je bila tudi letna sestava debata o gospodarstvi in ekonomskem razvoju ob-

darški situaciji v Evropi. Kot temelj za diskusijo sta služili dve pomembni študiji, ki jih je izdal sekretariat ECE: »Ekonomski pregled za Evropo« za leto 1954 ter »Razvoj in stagnacija evropskega gospodarstva« prof. Ingvarja Svennilsona.

Vseučilški profesor v Stockholmu Svennilson je ob največji pomoči in sodelovanju ECE napisal študijo na 360 straneh o gospodarskem razvoju posameznih držav ter o industriji v Evropi od začetka prve do izbruha druge svetovne vojne. V njegovi vestno sestavljeni študiji pa se najdejo tudi podatki o ekonomskem razvoju od 1880 do 1950.

Gospodarski pregled za Evropo je postal redna vsakoletna edicija ECE, ki je zelo zaželena v vseh evropskih državah, ker je najboljša publikacija, po kateri se morejo najvažnejši ekonomski dogodki v Evropi primerjati z določenim razdobjem preteklosti. V letošnjem pregledu je analizirano gibanje proizvodnje in trgovine v zahodnoevropskih in vzhodnoevropskih državah v posebnem delu so obravnavani problemi o posameznih evropskih državah, zlasti pa ekonomska situacija v Franciji.

V generalni debati o gospodarski situaciji v Evropi so sodelovali skoraj vsi štiri delegati. Medtem ko je večina delegatov naglasila veličansko važnost, res-

javnega ekonomskega pregleda za Evropo, so delegati vzhodnoevropskih držav naglašali tendencioznost in neobjektivnost študije v omenjenem delu, ki govori o gospodarskem razvoju v ZSSR in v vzhodnoevropskih državah. Njihovi konkretni primeri pa niso dovolj prepričevalno potrjevali njihove trditve. Sekretariat na čelu z glavnim sekretarjem Myrdalom in direktorjem študijskega in načrtnega oddelka ECE, ki je pripravil Ekonomski pregled, Laryjev je naglasil objektivne trditve pri svojem delu zaradi pomankanja uradnih podatkov o gospodarskem razvoju v državah vzhodne Evrope in tudi zaradi nezadostne pomoči, ki jih nudijo posamezne vlade teh držav.

Posamezne, čeprav nebitvene, pripombe k objavljenemu Ekonomskemu pregledu so imeli tudi delegati zahodnoevropskih vlad (n. pr. francoske) in so bile smešne trditve predstavnikov nekaterih držav, ki so skušali z »dokumentarnimi« številkami dokazati, da je pri njih črno tudi belo. Če analiziramo tridnevno diskusijo o splošni evropski gospodarski situaciji, lahko zajamemo iz nje naslednje tri osnovne probleme:

Ali je gospodarska prosperiteta, ki je zabeležena v Evropi v lanskem letu zasnovana na solidnih temeljih in če bo dolgo trajala?

V ekonomskem pogledu je bilo na splošno vzeto lansko leto uspešno leto skoraj za vse evropske države. Njihova industrijska proizvodnja in tudi trgovina sta se znatno povečali. V zahodni Evropi se je znatno povečalo kupovanje avtomobilov, pohištva in drugih izdelkov. Globlje v ekonomsko analizo, v njene realne vzroke in v bodočo problematiko se večina delegatov ni spuščala. Objektivne kritične analize položaja v zahodni Evropi tudi ni bilo pri vzhodnoevropskih delegatih, ki so vse spravljali v zvezo z oboroževanjem. Zanimivo je, da je šef angleške delegacije lord Reding opozarjal na pretirani optimizem, ki se pojavlja v nekaterih zahodnih krogih zaradi površne prosperitete. Njemu se je pridružila kritika vzhodnoevropskih delegatov, ki so opozarjali na ameriške injekcije, s katerimi naj bi se gospodarstvo obdržalo na določeni ravni zaposlenosti.

Vprašanje, kaj bi bilo, če evropsko gospodarstvo teh injekcij — milijard dolarjev — ne bi dobivalo, in če bi ameriško gospodarstvo nenadoma zajela močnejša recesija, pa je neslišno odjeknilo v dvorani Palače narodov.

Delegati vzhodnoevropskih držav so se po starem sistemu posluževali črno-bele tehnike. Na vzhodu vse belo, gospodarska prosperiteta brez težav in napak, na zahodu vse črno, na robu ali že v prvem razdobju krize. Nekateri so jih sicer spominjali, da prerokujejo gospo-

darsko krizo na zahodu že od leta 1946. Glede ameriškega gospodarstva pa so bili n. pr. tudi naslednji argumenti: indeks industrijske proizvodnje raste; trgovina na drobno se dviga, kot se dvigajo tudi rezerve; intenzivnost in stavbinstvo je dosegla najvišjo stopnjo, samo letos zidajo 1.400.000 hiš, pričakujejo pa tudi, da bodo letos izdelali 6 milijonov avtomobilov.

Posebno priljubljena tema nekaterih zahodnih delegatov je bil tako imenovani »malenkovičev« zvezi, po katerih je prišlo po odstopu Malenkova in ki zahtevajo povečanje težke industrije in izdatkov za oborožitev, medtem ko je Malenkov hotel čimvečjo proizvodnjo blaga za splošno potrošnjo. Ironično so bile besede o izenačenju življenjske ravni Zahoda v Vzhodom.

Ce zavrnemo politične in propagandne poudarke, potem lahko rečemo, da so bili obravnavani naslednji problemi: možnosti gospodarskega sodelovanja držav različnega družbenega sistema, problem enakomernega razvoja ekonomskih področij in harmoničnega razvoja industrije in kmetijstva. Resnih prispevkov k tej problematiki pa je bilo tako malo, da ni vredno o njih govoriti. Debata je pokazala, da so za zeleno mizo sedeli v prvi vrsti politiki, ne pa ekonomisti.

Jugoslovanski delegat Sergej Krajger je v svojem govoru naglasil potrebo, da se odpravijo

vzroki (kar je bistvo problema), ki onemogočajo nagledni gospodarski razvoj in ovirajo gospodarsko sodelovanje. Omenjena je bila predvsem politika blokov s svojim tekmovanjem pri oboroževanju. Na letošnjem zasedanju Jugoslavija ni imela novih predlogov. Predvsem je bilo opozorjeno na že urejene zadeve glede izvoza električne energije iz Jugoslavije ter na sodelovanje z Grčijo, Turčijo in Italijo pri pripravljani skupne akcije za gospodarski razvoj tega razmeroma zaostalega gospodarskega področja. Jugoslovanska delegacija je se zavzela za posamezne konkretnije akcije na tem področju. Z zanimanjem so delegati poslušali tudi navedbe o akcijah za gospodarski napredek v posameznih republikah Jugoslavije.

Na letošnjem zasedanju ni prišlo do pomembnejših sklepov. Deset let po drugi svetovni vojni so Združeni narodi po Ekonomski komisiji za Evropo končali pomembno razdobje. ECE je postala solidno vseevropsko ekonomsko središče, ki ima že pomembne uspehe. Doseženi pa so tudi pogoji, da ECE prevzame nove in še pomembnejše dolžnosti. ECE je sedaj še predvsem gospodarski inštitut akademškega značaja in da bi storil še korak naprej, je treba predvsem rešiti še dva bistvena problema: političnega za doseg aktivne politične koeksistence in ekonomskega za doseg učinkovitega mednarodnega finanširanja.

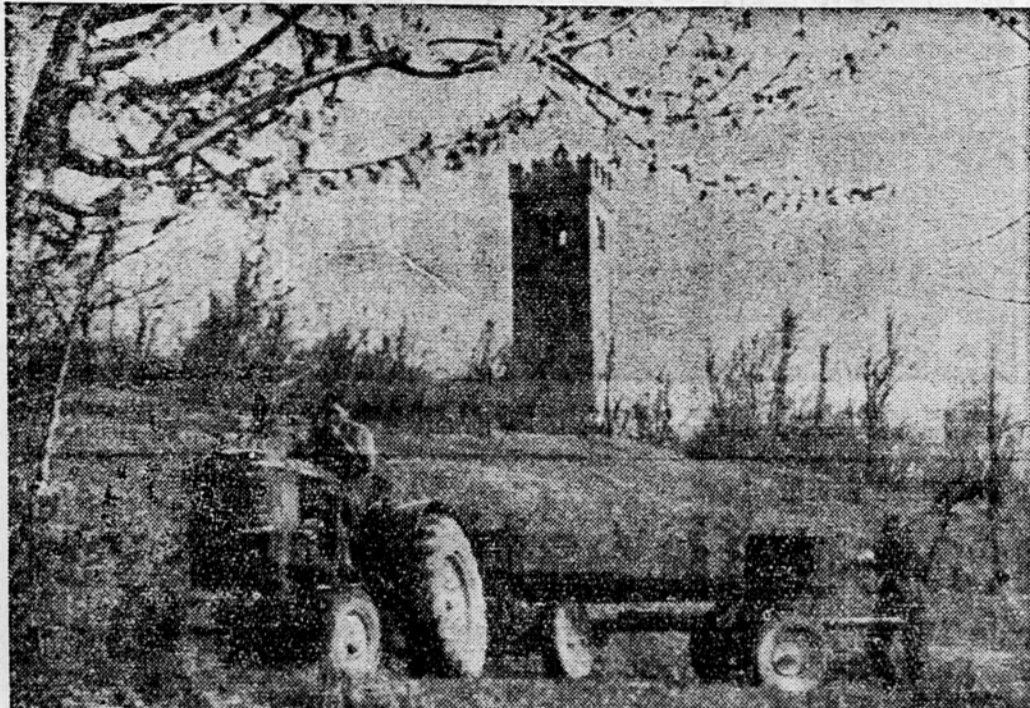
Janke Znanina

# Ljudski odborniki OLO Gorica proučujejo predlog okrajnega družbenega plana za leto 1955

Gospodarski svet OLO Gorica je na podlagi predlogov in pripomb gospodarskih organizacij in ustanov k načrtu družbenega plana za leto 1955 izdelal dokončni predlog družbenega plana. Predlog je bil poslan v

usnja in čevljev v Mirnu pri Gorici se je znatno dvignila proizvodnja tudi v teh obratih. Tako so zabeležili lani skupno povečanje industrijske proizvodnje za 14%. Največje povečanje pa vsekakor izkazuje

to obrt vajencel neradi vključujejo. Se posebno pa je občutno pomanjkanje optičnih, steklobrusaških in graverskih obrtnih delavnic in kemičnih čistilnic tekstilnih izdelkov, ki jih sploh ni.



Traktor kmetijske zadruge Husu v Brdih ima te dni dosti opravila

obliki brošure vsem ljudskim odbornikom obeh zborov v proučevanje. O njem pa bodo razpravljali in sklepali na zasedanju obeh zborov, ki bo v četrtek v sejni dvorani upravnega poslopija v Novi Gorici.

## VIDEN NAPREDEK GOSPODARSTVA NA GORIŠKEM

Gospodarska moč goriškega okraja se iz leta v leto veča. Tako je bil dosežen viden gospodarski vzpon v lanskem letu v vseh panogah gospodarstva, izjemni kmetijstva, kjer je bil pridelček slabši kot predlani zaradi vremenskih neprilic. Edino pridelček vina je bil količinsko in kakovostno boljši kot prejšnje leto.

Povečanje skupnega družbenega proizvoda je bilo doseženo lani predvsem zaradi povečanja proizvodnje v vseh industrijskih panogah, razen v lesni industriji, ki je zabeležila padec za 2%. Znamo povečanje proizvodnje so dosegle predvsem industrija nekovin, kovinska industrija in industrija gradbenega materiala. Zaradi nabave novih strojev v sadnikarskem kombinatu »Flores« v Ajdovščini, nove barvarne v tekstilni industriji v Ajdovščini in v razširitvi in postopno modernizaciji industrije

živilske industrija s 40% v primeri z letom 1953, kar je celo za 2% več, kot so predvidevali v planu za leto 1954. Tudi lanski izvoz, ki je bil kar za 21% višji kot prejšnje leto in je znašala njegova vrednost v letu 1954 1.275.929.000 din, je znatno priložil na povečanje narodnega dohoda.

Lansko leto je bila na Goriškem zelo živahna tudi investicijska dejavnost. Investiranih je bilo 1.385.879.000 din. V primeri z letom 1953 se je samo gradbena dejavnost povečala za 45%. Pri tem pa moramo na žalost pripomniti, da je lani nazadovala produktivnost v delu, temur je v določeni meri vzrok prejšnji nestimulativni način nagrajevanja delavcev in slaba organizacija.

Z uvedbo motornih vlakov se je izboljšal tudi osebni promet, z obnovi avtoparka pa avtobusni promet. Z novimi turističnimi hoteli v Solkanu in ureditvijo gostišč v Ajdovščini se je dvignila tudi raven gostinstva. V obrtni dejavnosti pa je bilo občutiti nameste napredka nazadovanje, saj je lani število obrtnih obratov padlo za 3,5%. To se opaja predvsem v kolarski, kovaški in čevljar-ski obrti podeželja, ker se v

## LETOS SE BO INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA SE POVEČALA

Družbeni plan predvideva, da se bo skupni družbeni proizvod letos povečal za 16%, narodni dohodek pa od lanskih 5.321.977 din na 6.336.865.000 din.

## V Rogaški Slatini pridobivajo naravno ogljikovo kislino

Malokomu je znano, da pridobivajo v našem zdravilišču Rogaški Slatini že skoraj pol leta v posebnem obratu večkočinjeno naravno ogljikovo kislino, ki jo razpošiljajo kupcem v posebnih jeklenkah ali pa v obliki suhega ledu. Ogljikova kislina (ogljik, dvokis) se rabi v veliki meri za globoko hlajenje ter v živilski industriji, za izdelovanje sodavice in raznih osvježujočih pijač, v vinarstvu itd. Posebno pomembna je tudi za razne kemične procese in za polnjenje specialnih gasilskih aparatov.

Proizvodnja ogljikove kisline v Rogaški Slatini sloni na zajemanju naravnega plina, ki uhaja zelo čist iz znanih vrelcev mineralne vode. Ta plin

Na osnovi lanske proizvodnje ter s povečanjem storilnosti dela naj bi se proizvodnja v industriji povečala za 18%. Predvidevajo tudi za 9% večje število zaposlenih v primeri z lanskoletnim povprečjem. Največje povečanje predvidevajo v tekstilni industriji, in to po vrednosti kar za 50% v primeri z lani, kar jim bo omogočila proizvodnja barvanih tkanin.

V kmetijstvu predvidevajo letos večji pridelček, in to zaradi uporabe umetnih gnojil in zaščitnih sredstev in boljšega strokovnega znanja kmetovalcev, ki se dviga z raznimi tečaji, šolami in predavanji. Velika spodbuda zanje je tudi razpis nagradnega natečaja za pospeševanje kmetijstva. Večje pridelček bodo dali tudi v zadnjih letih na novo urejeni ali obnovljeni vinogradi in sadovnjaki. Povečanje proizvodnje v kmetijstvu naj bi znašalo 11% ali po vrednosti pridelkov 1.506.000.000 din.

Skladno z zmogljivostjo splošnega jugoslovanskega gospodarstva bo goriški okraj razpolagal s 565.800.000 din investicij za napredek v gospodarstvu in za dvig družbenega standarda. Od tega bo deležen s 169.200.000 din iz gospodarske pomoči Primorski in s 57 milijoni iz proračunskih sredstev LRS za gradnjo bolnišnice v Sempetru pri Gorici. Okrajni proračun predvideva 477.455.000 din dohodkov in ravno toliko izdatkov. Z razpoložljivimi sredstvi gospodarske pomoči bodo nadaljevali začetki in še nedokončane objekte, kot na primer predor pod Panovcem, cestna mostova v Plavah in Dol Predmeji, restavracijo v Novi Gorici, kraški in brški vodovod, stanovanjske bloke itd.

# KULTURNI RAZGLEDI

## Knjige, o katerih skoraj nič ne pišemo

Nekako tiho, skoraj neopazno so se na našem knjižnem trgu v zadnjem času pojavile v založbi Državne založbe Slovenije tri knjige, ki bi po svoji dragoceni vsebini in pomembnih imenih svojih avtorjev vsekakor zaslužile večjo pozornost in zanimanje. Gre za tri znanstvena dela iz biologije, kemije in matematike ter fizike, ki so kljub nekakšnim navideznim predsodkom, češ da so te veje znanosti nedostopne in nedosegljive povprečnemu bralcu, napisane skrajno poljudno in razumljivo, ne da bi bili s tem dejstvom kakor koli zmanjšani njihova eksaktna znanstvena vrednost in raven. Kajti vedeti moramo, da dandanes po svetu vse bolj in bolj narašča pri širokih krogih bralcev zanimanje za poljudno znanstveno literaturo in tudi največji znanstveniki sodobnosti prav radi posegajo po peresu, da tako popularizirajo »kabinetsko in laboratorijsko« znanost kar se da razumljivo, preprosto in seveda tudi čim bolj zanimivo in stilno lepo. Tako so v svetovni zelo popularne knjige Noblovega nagajenca, fizika Louisa de Brogliea, v znanstvenem svetu, predvsem v astronomiji, in fiziki pa ni neznan ime angleškega fizika Jamesa Jeansa, ki je poleg astronomskih in fizikalnih raziskovanj znal tudi enako blesteče sukati pero. Lahko bi našli še vrsto imen svetovnih znanstvenih kapacitet, ki so za široke laične množice približali znanost ljudem tako, da znanost sama pri tem ni prav nič trpela, nasprotno, samo pridobila je, ker se je iz kabinetske in učnih učbenikov preselila med široke kroge bralcev. V tem smislu moramo priznati, da je v obdobju Državne založbe Slovenije, ki je naš knjižni trg pred kratkim obogatila s tremi deli te vrste.

»Nastanek vrst« dobili v slovenski spet takšno delo, ki je odigralo in še igra izredno pomembno vlogo v celotnem napredku človeške misli in nenehni borbi za znanstveno resnico in luč spoznanja.

### ALEXANDER FINDLAY: KEMIIA V SLUŽBI ČLOVEKA

Med številnimi znanstvenimi panogami igra veliko vlogo tudi kemija, četudi je tej vedi prav v sedanjih dneh fizika iztrgala njeno prvenstvo. Kljub temu pa pomeni danes prav v praktičnem življenju kemija, ena najstarejših človeških ved, tisto osnovo naše praktične civilizacije, brez katere ni umetnih gnojil, sintetičnega bencina, umetnih vlaken (nylon, perlon), skratka, vsakdanjih reči, ki jih dnevno uporabljamo, a tako radi pozabljamo, da so končno plod tisoletnega razvoja kemije in prizadevanj vseh tistih znanih in neznanih raziskoval-

začetkov do današnje ravni. In v tem je dragocnost te knjige, da nam nazorno in prijetno pripoveduje o zapletenosti in hkrati zmagovitosti kemije kot močnega orožja v razvoju človeštva. Profesor Findlay pa je šel celo tako na roko Državni založbi Slovenije, da je za slovenske bralce napisal poseben uvod, po katerem povzemamo te njegove osnovne in tehtne misli: »Medtem ko moramo biti hvaležni za mnoge darove in dobrine, ki jih je kemična znanost dala in ki so pripomogle k zdravju, udobnosti in materialnemu blagostanju ljudi, pa moramo paziti, da znanosti ne opredelimo samo po njeni uporabnosti in da je ne cenimo samo kot pot, po kateri se bližamo naravi in neskončnemu; prav tako ne smemo podcenjevati intelektualne zadovoljivosti, ki izvira iz globljega razumevanja bistva materije in sil, ki vladajo njenim spremembam. Namen te knjige pa je, da pomaga doseči ta cilj tako, da nam kratko, preprosto, lahko razumljivo in točno poda uspehe kemikov, s katerimi so prispevali k našemu materialnemu udobju ter potrebam in s katerimi so poglobili naše razumevanje naravnih pojavov.«

### JAMES JEANS: ZGODOVINA FIZIKE

Kot tretja knjiga iz te dobro zamišljene in tudi že uresničene serije Državne založbe Slovenije je pred dnevi izšla »Zgodovina fizike«, ki jo je napisal danes že pokojni angleški fizik in astronom svetovnega slovesa Sir James Jeans. Jeansovo ime pri Slovencih ni neznan: že pred vojno smo dobili v prevodu njegovo knjigo »Tajne vesirja«, kajti Jeans je kot astronom zaslovel po svetu tudi s svojo takolimenovano Jeansovo plimsko teorijo o nastanku našega sončnega sistema. Če bi kdo pričakoval, da je zgodovina fizike in matematike dolgočasno delo, bi se zelo motil. Kajti vedeti moramo, da je bil Jeans pač svojih visokih znanstvenih kvalifikacijah tudi dober pisec in da je to ponovno dokazal v svoji Zgodovini fizike. Knjiga nam namreč na prijeten, zanimiv in razumljiv način posreduje celotno zgodovino matematike in fizike od babilonskih in egiptovskih astronomov, pa preko antičnih grških matematikov in fizikov preko mračnega srednjega veka do današnje visoke stopnje fizike: do atomske fizike. Z ljubeznivo in varno roko nas Jeans popelje skozi stoletja in tisočletja te eksaktne znanosti, brez katere bi si težko predstavljali uspehe in visoko raven sodobne tehnične civilizacije. Kajti zgodovina fizike in matematike ni samo zgodovina človeškega duha, ki je odkril skrivnost atoma, temveč tudi zgodovina odkritij daljnih svetov in ozvezdij in je končno zgodovina zmagovitega človeškega duha, ki si je vztrajno, z nesebično žrtvijo velikih ljudi kot Kopernika ali Giordana Bruna, prizadeval pokazati pravo podobo našega realnega sveta. Kajti tudi iz razvoja filozofske misli in njenega napredka si ne moremo misliti brez spoznavanja realnega sveta. In v tem spoznanju sta prav fizika in matematika gotovo najbolj zanesljiva vodnika. Vse to najdemo v tej knjigi, ki je tako polna številnih odkritij svojega pisca: temeljitosti, lahkotnega in spretnega peresa ter nenavadne razumljivosti in poljudnosti. D. Z.

### CHARLES DARWIN: NASTANEK VRST

Morda je čudno, a vendar je res, da smo potrebovali skoraj



Z razstave sodobne nemške grafike v Moderni galeriji. — Erich Heckel: Speča žena

»Nalivalnice« skuša čim bolj izkoristiti svoje proizvodne možnosti ter prednosti tega naravnega plina, kar pa še vedno močno ovira pomanjkanje potrebnih jeklenk, ki jih pri nas še ne izdelujemo in jih moramo uvažati.

Pred proizvodnjo naravne ogljikove kisline v Rogaški Slatini je izdelovala ogljikovo kislino po drugem postopku ter z mnogo večjimi proizvodnimi stroški Tovarna dušika v Rušah, ki pa je sedaj to proizvodnjo povsem opustila, saj zadostuje proizvodnja ogljikove kisline v Rogaški Slatini ne le za preskrbo vse Slovenije temveč tudi ostalih republik.

Novost v proizvodnji ogljikove kisline v Rogaški Slatini je proizvodnja suhega ledu, to je ogljikove kisline v obliki ledenih kock, ki se zlasti uporabljajo pri izvozu perutnine, svežega mesa in podobnega hitro pokvarljivega blaga kot hladilno sredstvo. S proizvodnjo naravne ogljikove kisline v Rogaški Slatini je doseženo ekonomično izkoriščanje enega naših bogastev, ki je doslej brezplodno uhajalo v zrak, hkrati pa omogočilo tudi nadaljnji razvoj mnogih industrijskih vej, ki jim je ogljikova kislina nujno potrebna. v. o.

# Na tisoče dolarjev za zakupnino za stroje!

Zadnja leta se je na našem tržišču pojavilo več inozemskih firm, ki preko naših podjetij nudijo tržišču svoje proizvode. Pri tem je trenutno ena izmed redkih izjem firm IBM iz ZDA. Ta pisarja svoje proizvode direktno preko svoje predstavnika v Beogradu, Zdi se, da se je med prvimi pojavila na našem tržišču in si že od prvega dne s svojimi proizvodi zagotavlja monopolni položaj, ki ga še do danes ni bilo mogoče razbiti kljub konkurenci in vedno večjemu znanju na proizvodni te vrste. Ta firma je lahko zagotavljalca rezultati svojega poslovanja, ker proizvodov ne prodaja, temveč jih daje v zakup. Kljub temu pa izvirajo iz naše države vsako leto pomembno vsoto deviz. Konkurenčni firmam, ki podobnih strojev ne dajejo v zakup, temveč jih izključno samo prodajajo, do danes ni uspelo omajati monopolnega položaja IBM World Trade Corporation.

Pogledano, kako firma IBM lahko drži svoj položaj! Moderno podjetje zahteva tudi moderno urejeno administracijo, evidenco in knjigovodstvo. V ta namen se poslužuje specialnih strojev za vodenje knjigovodstva in urejevanje evidencij in statističnih podatkov. Take vrste strojev prodajajo samo štiri tovarne v svetu.

V našo državo je firma IBM uvozila nekaj garnitur teh strojev in ji oddala v zakup. Uporabljajo jih Zavod za statistiko in evidenco, Narodna banka in DOZ, torej predvsem ustanove, ki obdelujejo popoln material in analizirajo statistične podatke. Ker firma svojih strojev ne prodaja, je jasno, da jih mora tisti, ki jih uporablja, plačati mesečno zakupnino. Ta pa ni majhna. Zvezni svetovni za statistiko in evidenco plača n. pr. 8.764 dolarjev, Narodna banka 1.386 dolarjev itd. Po podatkih Narodne banke je bilo leto 1953 firmi IBM na račun zakupnine izplačanih 11 milijonov dolarjev! V to vsoto niso vrzani stroški za nalaganje specialnih kartic, ki so potrebne za delo na »Holorit« strojih. In samo v letu 1954 je bilo za nabavo teh kartic vrednosti 20 milijon dolarjev.

stroje in »TAM« izdelo koristno, da vzameta v zakup »Holorit« stroje. To je sicer razumljivo, ker je način proizvodnje v teh naših podjetjih sodoben; razen tega pa so — kar na grobo za nakup strojev ampak za zakup — oproščena plačila uvoznega koeficienta in obresti na obratna sredstva.

Praktično vzeto pa ima zakupništvo »Holorit« strojev čisto drugačen pomen. Predvsem se vsota deviz, izdanih za zakupnino v približno stotih letih izravna v vsoto, potrebno za amortizacijo kupljenega stroja. Razen tega je z zakupom sramo delno rešeno vprašanje modernizacije proizvodnje. Zaradi tega upravičeno nastane vprašanje, kaj je rentabilnejše: zakup ali nakup? Bred dvoma nakup.

Upoštevati moramo, da tovarna IBM ni edini proizvajalec strojev te vrste, temveč še trije drugi. Po mnenju strokovnjakov proizvajalci teh tovarn glede na vsestransko in kvalitativno obdobje materiala nikakor ne zasostajajo za »Holorit« stroji. V mnogih evropskih državnih zavodih za statistiko in evidenco uporabljajo tudi proizvode teh tovarn.

Poleg strojev tipa »Holorit« imamo v naši državi tudi nekaj strojev »POWERS«, ki jih izdeluje amer. firma »Remington Rand«. Ta firma strojev ne poseljuje kakor firma »Holorit«, temveč jih prodaja. Nekaterim podjetjem to bolj ustreza, ker laže izločijo potrebna devizna sredstva za izplačilo, kakor pa da bi stalno plačevala zakupnino. Velikega pomena pri tem je dejstvo, da kartice za stroje »POWERS« lahko izdelujemo v naši državi, medtem ko moramo kartice za »Holorit« stroje uvažati.

Dosejane izkušnje so pokazale, da bi bilo treba podjetjem omogočiti, da se sama odločajo o nakupu ali zakupnini.

### Dejavnost RK v Slojji Loki

Ta dni so v Slojji Loki zaključili tečaj za žensko mladino. Tečaj se je udeležilo 30 deklet, ki so v 70 urah urah o zdravstvu, higieni, prvi pomoči, negi dojenčkov, kuhi itd. mnogo pridobile. Poljudno podana snov predavatelj je bila prijavljena sila, da go točajnice rade prihajate k predavateljem in jim z zanimanjem sledite. Vadele so se tudi praktično v obvezovanju in kuhi.

za eno ali drugo vrsto strojev glede na prednosti, ki ustrezajo njihovim proizvodnji.

Morda bi bilo dobro spremeniti predpise o nakupu dolarjev za izplačilo zakupnine. Sedaj se zakupnina za izposojene stroje od IBM plačuje po obstoječih predpisih v dolarjih, kupljenih na domačem obračunskem mestu in sicer po srednjem tečaju brez popravka koeficienta. Podjetja pa, ki bi želela kupiti »POWERS« stroje, bi morala plačati dolarje po predpisih, ki veljajo za uvoz strojev iz inozemstva. Razen tega lahko podjetja izdatke za zakup nino lahko knjižijo v breme materialnih stroškov, kar praktično pomeni, da za zakupnino ne plačujejo davka, obveznosti na osnovna sredstva, amortizacije itd. Pri takih pogojih ima predstavništvo firme IBM glede svojih »Holorit« strojev izjemno poljuben položaj v primeri z ostalimi stroji iste vrste.

»Mašinskoormere Beograd

## Pred prvo razstavo kemične industrije

Se en mesec in v Beogradu se bo začela prva razstava kemične industrije Jugoslavije. Ves desetletni razvoj — od osvoboditve do danes — bo prikazala ta reprezentativno-propagandna razstava, ki bo trajala od 8. do 18. maja in jo bo organizirala Zveza kemikov-tehologov FLRJ.

Razstava bo najboljše propagandno sredstvo za še večjo uporabo najrazličnejših kemikalij. Pokazala bo, kako bi naša tekstilna in usnjarska industrija, naša papirna industrija, rudarstvo, metalurgija, industrija umetnih gnojil, medicinska znanost itd. ne moge narediti niti koraka naprej brez najrazličnejših kemičnih izdelkov.

Razstava bo v prvostorih kulturnega doma »Braća Stamenkovič« v Beogradu. Razstavljalci bodo imeli na razpolago 1200 kvadratnih metrov prostora. Splošni del razstave bo imel namen prikazati razvoj kemične industrije po posameznih panogah; pokazal bo pomen

»Mašinskoormere Beograd

## Pred prvo razstavo kemične industrije

Se en mesec in v Beogradu se bo začela prva razstava kemične industrije Jugoslavije. Ves desetletni razvoj — od osvoboditve do danes — bo prikazala ta reprezentativno-propagandna razstava, ki bo trajala od 8. do 18. maja in jo bo organizirala Zveza kemikov-tehologov FLRJ.

Razstava bo najboljše propagandno sredstvo za še večjo uporabo najrazličnejših kemikalij. Pokazala bo, kako bi naša tekstilna in usnjarska industrija, naša papirna industrija, rudarstvo, metalurgija, industrija umetnih gnojil, medicinska znanost itd. ne moge narediti niti koraka naprej brez najrazličnejših kemičnih izdelkov.

Razstava bo v prvostorih kulturnega doma »Braća Stamenkovič« v Beogradu. Razstavljalci bodo imeli na razpolago 1200 kvadratnih metrov prostora. Splošni del razstave bo imel namen prikazati razvoj kemične industrije po posameznih panogah; pokazal bo pomen

sto let za prevod Darwinovega epohalnega biološkega dela, ki je takoj po svojem izidu leta 1859 povzročilo tolikšen preobrat ne samo v biologiji, temveč tudi v filozofiji in hkrati silovito vplivalo tudi na razvoj evropskega naturalizma v književnosti (Zola, Jensen itd.) Toda boljše kadarkoli kot nikoli, in zdaj imamo s to knjigo v slovenski in če drugo Darwinovo delo (prvo je bilo Polovjanov na ladi; Beagle, prav tako pri DZS), ki še danes, kljub skoraj stoletni oddaljenosti, ne pomeni samo zanimivega branja, temveč tudi tisto fundamentalno delo o biološki evoluciji in nastanku vseh živih bitij, vključno človeka, brez katerega bi si sodobne medicine in biologije sploh ne mogli predstavljati. O pomenu Darwinove knjige »Nastanek vrst« v nekem smislu sploh ni potrebno obširno pisati, saj sta poljoma darwinizem in evolucija postala že prava pojma v zgodovini človeške znanosti in filozofije. »Nastanek vrst« prihaja k nam torej s skoraj stoletno zamudo, pomeni pa še danes močno orožje v rokah naprednih biologov in znanstvenikov, prav tako pa je dragoceno delo tudi za tiste, ki študirajo marksizem, kakor za vsakogar, ki ga zanimajo skrivnosti narave in nastanek človeka in sploh živega sveta. Morda bi kdo oporekal, češ, delo je še v nekem smislu zastarelo, saj je šla biologija daleč naprej v svojem stoletnem razvoju, toda naši znani biolog prof. dr. Jovan Hadži je v obširnem predgovoru k slovenski izdaji ob koncu pravilno zapisal: »Največje zadoščenje za Darwina pomeni, da prav moderna genetika v odnosu do evolucije stoji in pada z Darwinovim naukom o selekciji. Resnica se ne da niti skriti niti uničiti.« Končno pa smo s prevodom Darwinove knjige »Nastanek vrst« dobili v slovenski spet takšno delo, ki je odigralo in še igra izredno pomembno vlogo v celotnem napredku človeške misli in nenehni borbi za znanstveno resnico in luč spoznanja.

### Javni koncert koprškega radiu

Koper, 11. aprila. Nocoj je bil v gledališču za Slovensko Primorje v Koprki peti javni radijski koncert Radia Koper. Nastopila je mednarodni trio Rusy, v katerem so violinistka Nada Jevdjenčević — Braudlova iz Beograda, pianistka Magda Rusy iz Monakovega in violončelista Reme Marie Franz iz Salzburga. Stevilno občinstvo je izvajalke sprejel z velikim odobravanjem.

- »OLJARNA«, tovarna tehničnih olj, Ljubljana proda
- OSEBNI AVTO znamke »Opel-Supers«
- TOVORNI AVTO, 3-tonski »Ford«
- POLTOVORNI AVTO »Flat 11000«.
- MOTOR »Gillera 500 ccm«.

Interesenti si vozila lahko ogledajo v prostorih podjetja, Tovarniška ulica 41.

## Obiščite pomladanski Zagrebški velesjem od 8. do 17. aprila 1955

Popust: 25% na šeleznici, 25% na letalnih in 50% na tadjah

Z OKRAJNE SKUPŠČINE ZVEZE BORCEV ZA KRŠKI OKRAJ

# Skroba za otroke padlih borcev

Krško, 11. apr. Na dnevnem redu današnje okrajne skupščine Zveze borcev v Brežicah, ki so ji poleg delegatov prisostvovali tudi člani glavnega odbora Zveze borcev Slovenije tov. Podstudenšek, podpredsednik okrajnega odbora SZDL v Trbovljah tov. Franc Kolar, predsednik okrajnega odbora Zveze borcev tov. Ivan Sorn in predsednik OLO v Krškem tov. Tone Zupančič, je bilo poročilo o delu organizacije Zveze borcev in izvolitve delegata za kongres Zveze borcev Jugoslavije.

Iz poročila o delu organizacije Zveze borcev, ki ga je podal predsednik okrajnega odbora major Franc Mekina, in v kratki prilogi, da je v Krškem okraju 2131 članov Zveze borcev, medtem ko jih je bilo lani 2110. Se vedno je izven organizacije približno 200 borcev in aktivistov. Ponekod, n. pr. v Brstani in na Blanci, se je zaradi slabega dela organizacije zmanjšalo število članov za polovico. Organizacije tudi pozabljajo, da je treba vključiti v Zvezo borcev tudi otroke padlih borcev, na kar bo treba v bodoče misliti. V krškem okraju je 421 otrok, ki so v tej vojni izgubili očeta ali mater, nekateri pa celo oba. Za te otroke skrbita okraj in organizacija ZB, ki si prizadeva, da jim kar najbolj nadomesti izgubljeno. Tako je na primer lani odšlo v kolonije 157 otrok padlih borcev in izven fašističnega terorja. Organizacije ZB usmerjajo otroke padlih borcev v šole in poklice, da bi jim tako zagotovili srečno bodočnost. Osnovne šole obiskuje 161 otrok, gimnazije pa 186. Okoli 70 otrok prebiva v internatih, kjer imajo tudi vsa oskrbo. OLO je v svojem proračunu zagotovil sredstva za

študentiranje teh otrok, ki znašajo za tekoče leto 8 milijonov, za prihodnje šolsko leto pa 10 milijonov dinarjev. S tem je zagotovljeno, da bodo vsi otroci padlih staršev obiskovali osnovne šole ozir. gimnazije ali višje šole. Štipendije so bile podeljene tudi vajencem in vajenkam, ki jih je v okraju 36. Organizacije ZB so tudi obdarile otroke padlih borcev. Na Dan republike in Novoletno jelko so razdelile obleke in obutve za približno pol milijona dinarjev. Za obdaritev otrok so prispevali 130.000 dinarjev tudi vojni invalidi. Organizacije Zveze borcev so posvetile premočno pozornost izvenarmadni vzgoji. Pri okrajnem odboru Zveze borcev se je šele prejšnji mesec sestavila komisija za izvenarmadno vzgojo.

## Bratska pomoč podmladkarjev iz Smihela oplavljenecem

Na osnovni šoli v Smihelu pri Novem mestu imajo močno organizacijo podmladkarjev Rdečega križa. Ko so brali o letošnjih velikih poplavih v Srbiji, so na lastno pobudo takoj začeli zbirati pomoč. Zbrali so nad 4.500 din. Na zemljevidu so poiščali kraje, kjer je voda naravnala največ škodo, in se odločili, da pošljejo zbrane prispevke osemletni šoli v Osipaonici v dolini reke Morave. Čez nekaj dni so prejeli od pionirjev osemletne šole v Osipaonici pismo, ki se glasi:

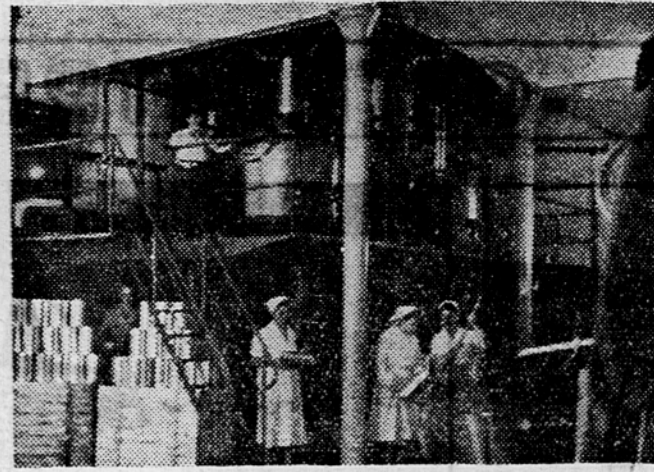
»Glede na to, da je ganila vaša topila prisotnost in se vam iz vsega srca najtopleje zahvaljujemo za vašo tovariško pomoč. Ko smo prebrali pismo v tovariškem duhu napisano pismo, smo bili ganjeni, ker za enkrat enkrat prepričani o enotnosti naših narodov. Denar so učitelji razdelili med najbolj siromašne tovariše in tovarišice. Naša vas je v Moravski dolini. Po nagljen talanju snega je Morava naravnala in oplavljala vasi in polja. Ta nesreča je zadela naša po-

je uredili edinole v Senovem. Nekatere organizacije so sicer zbrale življenjepise borcev, ki pa so povečini suhoparni in nepopolni. V okraju je bilo doslej odkritih 15 spomenikov in 23 spominskih plošč, posvečenih padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja. V teku so priprave za postavitve spomenika v Krškem, Brstani in na Blanci.

V razpravi se je oglasil k besedi tudi Franc Kolar, ki je govoril o zunanjih in notranjih političnih zadevah. Ko je govoril o delu organizacije ZB, je dejal, da s štipendiranjem otrok padlih borcev še nismo vsega storili. Organizacije ZB morajo tem otrokom s svojo skrbjo in pozornostjo nadomestiti, kar so v vojni izgubili. Nenehno morajo spremljati zdravstveno stanje teh otrok in skrbeti za

nje kakor za svoje otroke. Tak odnos morajo imeti tudi do borcev in invalidov. Tov. Tone Zupančič je predlagal, naj se organizirajo zdravstveni pregledi vseh borcev in njihovih družin. Nadalje je predlagal, naj se sestavi komisija, ki bo pregledala, v kakšnih materialnih in socialnih razmerah žive naši borci.

Na koncu je skupščina izvolila tov. Franca Dragana za delegata na kongresu Zveze borcev Jugoslavije. S.



Oddelek za izdelavo koncentratov v tovarni »Flores« v Ajdovščini

# Primorski študentski festival bo od 7. do 14. maja

Več kakor 200 študentov primorskih okrajev pripravlja v počastitev desetletnice osvoboditve svoj prvi festival.

V pripravah za festival sodelujejo klub primorskih študentov, postojnski in tržaški akademski klub, Obeta se še udeležba slovenske Glasbene matice iz Trsta. Pripravljalni odbor festivala je izdal tudi brošuro o položaju primorskih študentov.

Na sporedu festivalskih pri-

reditev bo nad 40 nastopov primorskega študentskega pevskega zbora, igralskih družin klubov primorskih študentov, postojnskega in tržaškega akademskega kluba, slovenske Glasbene matice iz Trsta, literarno-glasb. večerov in športnih tekmovalij. Študenti bomo imeli prireditve ne samo v večjih mestih, temveč tudi v oddaljenih krajih in v znanih partizanskih krajih Primorske.

Poudariti je, da so politični in oblastni organi z razumeva-

njem moralno in materialno podprli to akcijo primorskih študentov. Pokrovitelj festivala bo Tine Remškar, sekretar začasnega komiteja ZKS zveze komun za Goriško.

### IZ BREZIC

Na pobudo mesta občine v Brezicah so bila v prostorih višje gimnazije v prejšnjem mesecu predavanja o protifašisti zaščiti. Ta predavanja so obvezno poslušali kmetje in obrtniki iz okoliških krajev. Predavanja so vodili profesorji in učitelji iz Brezic. Ja. Uspeh teh predavanj se je pokazal na izpitu, ki so jih opravili poslušalci in je bil zadovoljiv. -ek

## Na Goriškem sadijo krompir

Vse je kazalo, da bo na Goriškem prav zgodnja pomlad. Najstarejši ljudje komaj pomnijo tista leta, ko so mandlji vzcveteli že prve dni februarja, kakor letos. Tudi breskve in češnje so že brstele. Kazalo je, da bo marca že topla pomlad. Namesto tega pa je muhasti marec prinesel močno ohladitev in sneg. Val mraza, mrzel dež, sneg in vlaga so ustavili začeto rast. Muhasta vreme je kmete posebno oviralo, da niso mogli dovolj pravočasno pripraviti zemlje za spomladansko setev vrtnin in zgodnjega krompirja, ki ga na Spodnjem Vipavskem in v okolici Nove Gorice precej sadijo.

Zadnja, čeprav hladna burja pa je bila po drugi strani

dobrodošla zaradi tega, ker je presušila zemljo v vrhnjih plasteh kar je omogočilo, da so 1. aprila že vsi kmetje začeli saditi krompir, čeprav dobra dva tedna kasneje, kakor druga leta. Kmetijski strokovnjaki pravijo, da je muhavi marec imel tudi svojo dobro lastnost, saj je uničil v zamrzli zemlji mnogo poljskih in sadnih škodljivcev ter lahko pričakujemo dobro letino in obilo sadja, če ne bo drugih vremenskih nepriklj. Prve češnje, ki so na Goriškem dozorele navadno že v zadnjih dneh aprila lahko pričakujemo leto okoli 10. maja, ker še ne cveto. V rožnate in bele cvetove pa se že odevajo tudi breskve in slive. -jp

### Vsem poverjenikom Prešernove družbe

Prosimo, da nam takoj javite končno število članov Prešernove družbe ter trenutno število članov, ki so se naročili na 6 knjigo »Zdrav človek v zdravem okolju«. Rok za naročanje na 6 knjigo smo podaljšali do 10. junija. Do takrat nam tudi sporočite število prednaročnikov na knjigo »Dežele sveta«, ki jo bomo ponatisnili. Cena je 200 din. Tajništvo Prešernove družbe

### IZ SLOVENJEGRAŠKEGA OKRAJA

Davek na alkoholne pijače so sklenili na zadnji seji OLO zvišati od sedanjih 3% na 5%. V proračunih občin se bo s tem ukrepom nabralo precej več sredstev saj so lani popili v slovenjegraškem okraju 1.329.000 alkoholnih pijač ali 26 litrov na prebivalca. Ves promet v gostinstvu pa je dosegel 229 milijonov dinarjev.

Radlje ob Dravi. Priprave za 10 obletnico osvoboditve so v polnem razmahu. Na zadnjem občnem zboru SZDL so določili za organiziranje proslav kar dva odbora. V Radljah in v Vuhredu. Prva prireditev bo že 10. t. m. Pripravljajo jo železničarji Koroške sekcije v Vuhredu. Bogat spored kulturnih in športnih prireditev kaže, da so se za proslavo dobro pripravili. (-jp)

Muta. Stara železarna na Muti je kljub svojim nesodobnim obratom znana zaradi kvalitetnega kmetijskega orodja, ki ga kupujejo po vsej državi in tudi tujini. V lanskem letu je razen povečane proizvodnje standardnih izdelkov uvedla proizvodnjo jeklenege oeske za livarstvo, ki ga doslej ori nas še niso izdelovali. Izpremembe, ki so jih prinesle v Dravsko dolino nove hidrocentrale, tudi železarna na Muti ne bodo pustile neopazne. Stara livarna, ki je dolgo klubovala črni, se bo morala unakniti dravski strugi. ki jo bodo roke graditeljev spremenile. Prostor, kjer stoji stara livarna, bo poplavljen, novi prostor za livarno pa je določen v Vuzevcu.

### IZ SKOFJE LOKE

Ljudska univerza prireja redno zankniva in poučna predavanja. Pri zadnjem predavanju je predaval prof. Leben o Japonski in Kitajski.

Pridno so na delu tudi sadjarji, k čemur so pripomogla redna predavanja za napredek sadjarstva. Sadjarji sadna drevesa marljivo čistijo, obrezujejo in premlajajo s precejšnjimi in zasajajo mlada drevesca. Napravljajo tudi nove sadovnjake na večjih površinah. Kmetijska zadruga skrbi, da bo vse dreve pravočasno poskropljene z razkuževalnimi sredstvi.

### »Slovenskega poročevalca« v vsako hišo!

Šlo do nje pot je precej drobnih proizvajalcev s prošnjami, da bi jim preskrbela bodisi čistokrvne piščance ali razne vrste sadja. Te sadne dreveja iz priznanih in komisijko nadzorovanih drevesnic.

Te dni bodo vsi naročniki že dobili naročene čistokrvne enodnevne piščance in zašlejeno sadno dreveje. Tudi tisti, ki bi radi dobili zemljo v zakup, bodo lahko zadovoljeni. Zadruga razpolaga za oddajo v zakup v razmeroma veliki površini zemlje v Dravljah, Stožicah, za Bežigradom, na Zalah, Mirju, na Vleču pri mlarni in drugod. Ta zemljišča bo zadruga oddala v zakup finančno z ozirom na kakovost tal po 1 do 2 din za kvadratni meter. Za velikost zakupne površine bo merodajna številčnost družine. Kdor se ni član, lahko še pristopi. Na v zakup oddanih zemljiščih bo zadruga proizvodnjo regulirala v tem smislu, da bo na vrtni zemlji gojena samo zelenjad, krompir pa le na poljskih tleh. Pri vsem tem delu daje članom zadrugi agronom strokovno svetlo in vsilje. Tudi servisna služba te zadruga za sajenje, cepljenje in obrezovanje sadnega dreveja že deluje.

Tistim, ki želijo dobiti zemljo v zakup sporočamo, da pošlje zadruga v Vrhovčevi ul. 4, poleg kavarnarja na Taboru, info-macijo vsakega dan posopodne od 15. do 18. ure.

V našem mestu je gotovo nad 5.000 malih proizvajalcev kmetijskih oz. vrtnih pridelkov. Ni vseeno koliko proizvajajo, kako proizvajajo in kakšna je kakovost njihovih proizvodov. Četudi so lokalni proizvajalci v ljudski svetlini in gospodarstvu zaradi svoje številčnosti veliko pomenilo. Zato je prizadevanje omenjene zadruga za živj njihove proizvodnje posebno hvaljevredno. To je toliko bolj, ker bo s njenim prizadevanjem obdelanih mnogo zemljiških površin, ki se bile dotlej neizkoriščene. L. J.

### Začasno mladinsko vodstvo so izvolili

V sredo so se v Krškem sestali zastopniki mladinskih aktivov iz Vidma-Krškega Leskovca. Velikega trna in Rake, iz krajev, ki bodo po novi teritorialni razdelitvi tvorili bodočo komunio Vidma-Krške. Zastopnika okrajnega komiteja LMS sta navzočim pojasnjevala vlogo in bistvo komun in kakšne so današnje naloge mladinske organizacije pri vzgoji mladega rodu. V razpravi so govorili, da se mladinski aktiv v občini bavijo s politično-vzgojnimi delom. Mladina se tudi premalo zanima za družbena dogajanja v občini. V mladinski organizaciji je komaj četrtina vseh mladincev v starosti od 14 do 25 let. Zato bo ena izmed najvažnejših nalog začasnega mladinskega vodstva, da pritegne v organizacijo tudi tisto mladino, ki še danes ni v njej. Nevedno so osnovali mladinski aktiv v podjetju »Tehnika« v Vikrah in izvolili mladinski odbor v tovarni celuloze na Vidmu. Ob koncu so zastopniki mladine še izvolili 15-člansko začasno vodstvo.

## večni dolg

Ko sem dopolnil osemnajsto leto, me je dedek povabil s seboj na gozdne jerebe. Sam jih je uplenil pet, jaz pa niti enega. Kako grenko je bilo vrniti se brez plena domov. Povrh je bila moja lvska torba nova in šele dan poprej sem jo olepšal z desetimi usnjenimi zankami. Če bi bil imel »dobar pogled«, bi usaj na vsaki tretji visel eden teh divnih ptičev.

Tako sem se pač vračal brez plena, moj prvi lovski pohod se je popolnoma izjalovil. Prva dva jereba sem zgrešil, tretjega pa po nerodnosti pregnal. Solze sem imel v očeh, vendar pa se lovski učenec ne sme cemeriti in zato sem jih hrabro požaral.

Moj dedek je bil moder in dobrodušen mož. Tri od svojih petih jerebov je velikodušno obesil na moje zanke. »Pojava zdan«, je dejal in se mi prijazno nasmešnil. »Nerodno bi bilo, če bi ljudje rekli: »Glej, stari je več streljal kot mladi.«

Počasi sva šla skozi vas. Naj vidijo radovedneži torbo, okrašeno z lepimi ptiči. Moji sovrstniki so mi zapidali. Meti mi je čestitala in sosed Bregar, ki je bil star lovec, je odobravaljoč pokimal z glavo. Moja stara me je tako prevzela, da sem začel verjeti, ko da sem zares sam uplenil tiste jerebe.

Toda dedek me je iztreznil, ko sva bila sama. Dejal je: »Ne domišljaj si, da bom vsakokrat obehal ptiče na tvojo torbo. Sam se moraš učiti streljati, kajti ni prav, če se kitiš s tujim perjem.«

To je bilo nekoč, pred dolgimi leti. Danes sem sam dedek, toda moje oči so še ostre in roka mirna. Redko se vračam brez plena.

Pred dnevi sem odhajal iz gozda, kjer sem klical jerebe. Na poti sem srečal mladega lovca. Vse naboje je bil izstrelil, vendar pa je njegova torba bila prazna. Verjetno ni imel dedka, ki bi ga učil.

Ponudil sem mu dva jereba, toda on mi je obrnil hrbet: »Miloščine ne sprejem od nikogar.« »Dobro je, mladi tovariš, da si ponosen,« sem mu mirno odgovoril. »Toda jerebe le sprejmi, zase imam dovolj tri, obenem pa odplačujem star dolg.«

Radovedno me je pogledal, kajti ni me razumel. Zato sem mu povedal zgodbo o mojem prvem lovu z davno pokojnim dedkom. Tedaj se je mladenič prisrčno nasmejal, vzela torba bila prazna. Verjetno ni imel dedka, ki bi ga učil.

Vendar pa sem mu moral reči še to: »Ne domišljaj si, da se bova odlejo vedno srečala in da ti bom vselej privozaoval jereba na tvojo torbo, kajti ni prav, če se kitiš s tujim perjem. Sam se moraš učiti opazovati in streljati.«

»Seveda, seveda, gotovo se bom učil in vadil.«

Potem je čez nekaj časa dodal: »Ko bom tudi jaz star dedek kot vi in bom srečal mladega negodnika, mu bom tudi odplačal svoj dolg. Poma-gal mu bom, da ne zgubi voljo in hrabrost.« A S P.

## ODGOVORI na VPRAŠANJA

L. M. Maribor  
Vprašanje: Ali mora podjetje uslužbenko, katero je neupravičeno odpustilo, zopet sprejeti v službo, če je mestna arbitraža za odločanje o odgovodi službe odločila, da je bil odpust neutelemen?

Odgovor: V takem primeru delovno razmerje niti ni prenehalo in mora podjetje plačo kljub odpuštu še nadalje izplačevati, če je bila uslužbenka pripravljena opravljati službo. Plačo lahko iztoži pri okrajnem kot delovnem sodišču.

A. Z. Rodica  
Vprašanje: Kdo lahko zahteva izpisek iz matične knjige?  
Odgovor: Po 18. čl. zakona o državnih matičnih knjigah se dovoli vpogled v matične knjige in daje izpiske iz njih le prizadetim (zainteresiranim) osebam. Za takega se Vas, ki za Vašega, v ZDA živečega brata, zahtevate izpisek, ne smatra, razen, če bi Vas bil brat za to pisмено pooblaštil. Sicer pa je potrebno, da brat za prošni za tak izpisek preko našega konzularno diplomatskega predstavništva, ker gre za izdajo javne listine.

K. J. G.  
Vprašanje: Na podlagi ustne pogodbe ste v začetku letošnjega leta kupili od sosedov vinogradniško parcelo. Ali lahko na podlagi te pogodbe zahtevate njeno izpolnitev?  
Odgovor: Po izrecnem predpisu čl. 9 Zakona o prometu z zemljišči in stavbami (Ur. l. FRJ št. 25/54), katerega predpisi so stopili v veljavo z dnem 1. 7. 1954, mora biti pogodba, s katero se prenese zem-

ljišče ali stavba, pismena in nima pogodba, ki ni sklenjena v pisni obliki, nobenega pravnega učinka.

PRIPOMBA UREDNIŠTVA: Vse naročnike in bralece ponovno vskopimo, naj k vprašanjem prilagajajo kupone in poštnino ter navedejo točne in polne naslove. Na vprašanja brez naslovov in ki jim naslovo ni priloženo, ne odgovorjamo.

Anonimnega pisca, ki je poslal vprašanje na našo podružnico v Mariboru, zaradi voinih olajšav za nosilce partizanske spomenice iz leta 1941, prosimo, da nam pošlje polni naslov, nakar mu bomo pisмено odgovorili.

## Zadruga »Mala gospodarstva« za pospeševanje proizvodnje vrtičkarjev

V Ljubljani je veliko malih vrtovalcev, ki bi radi došli takih ljudi, ki bi radi obdelovali koseček zemlje, če bi jo imeli, bodisi iz družinskih potreb, ali ga ker jih tako obdelujejo vesel. V prvi vrsti ima vsa drobna proizvodnja samoprehranjevalni značaj. Poletni in jesenski pridejki, maršajki, češar družina ne more potrositi. Ti mali vrški grede večinoma ni, ker jih drobne pridelovalci ne kaže vnovčiti na živinskem trgu. To pomeni čisto gospodarsko izgubo, ki jo le treba preprečiti.

V Ljubljani je bila pred kratkim ustanovljena kmetijska zadruga »Mala gospodarstva«, s posebno nalogo, pospeševati drobno kmet. prvoizvodnjo vrtičkarjev. O tej zadrugi smo pred kratkim že obširneje pisali, vendar lahko ugotovimo, da je v dobrem mesecu svojega obstoja dosegla že vrsto uspehov. V tem času je na-

### Kupon

za pravno posvetovalnico S P »Odgovori na vprašanja«

## Cene na naših trgih

Pretekli teden v času od 28. marca do 3. aprila se cene na naših trgih v primerjavi s tednom pred tem niso dosti spremenile. Cene svinjskega mesa so ostale prav tako nespremenjene in so se gibale od 270 v Kranju in Ptujju do 310 din za kilogram (v Ljubljani). Goveje meso so prodajali najceneje — po 240 din kg — v Ptujju, Kranju, Kočevju. Celju in Gorici, najdražje pa v Kopru — 270 din za kg, kjer se je v zadnjem tednu zaradi višjih odkupnih cen goveje živine podražilo za 10 din pri kilogramu.

Tudi cene krompirja se niso bistveno spremenile, le Gorica za znatno znižanje za 2 din, Kranj pa podražitev za 1 din pri kilogramu. Cene krompirja so se gibale od 15 din v Ptujju in Kočevju do 23 din na Jesenicah. V ostalih glavnih mestih ljudskih republik se gibljejo cene krompirja od 23 (Beograd) do 25 din (Sarajevo).

V istem tednu lanskega leta so se gibale cene krompirja od 10 do 14 din za kg.

Po zelo različnih cenah so prodajali na naših trgih fišol in sicer po 55 din v Ptujju do 100 din za kg v Kopru, Gorici in Ljubljani. Lani je bil dražji in sicer je znašal v istem tednu razpon cen za fišol od 65 do 120 din za kg.

Močno se je povečala ponudba špinatov, kar je ugodno vplivalo tudi na ceno, ki pa je bila na različnih trgih zelo različna. Tako so prodajali špinat v Kopru po 55 din kg, v Gorici po 65 din, v Postojni po 80 din, v Mariboru in na Jesenicah po 120 din in v Ljubljani po 200 din kg.

Surovo maslo je imelo v preteklem tednu še vedno visoko ceno, v Murski Soboti in Ptujju pa se je celo podražilo za 40 din pri kilogramu. Cene surovega masla so se gibale od 500 din v Kopru in Kočevju, do 570 din v Postojni. Tudi v glavnih mestih ostalih republik je surovo maslo zelo drago, saj ga prodajajo v Skoplju po 500, v Sarajevu po 580, v Beogradu pa celo po 600 din kg. V istem tednu preteklega leta so prodajali surovo maslo na trgih v Sloveniji po 440 do 520 din v glavnih mestih ostalih republik za je znašal razpon od 300 do 500 din.

Jabolka so se na Jesenicah in v Kranju pocenila, vendar so slabše kakovosti. Najdražja so v Ljubljani, kjer so se podražila v omenjenem tednu za 20 din pri kilogramu in jih prodajajo zdaj po 110 din kg. V ostalih mestih so se gibale cene jabolk od 50 din (Murska Sobotica) do 80 din (Celje). Tudi jabolka so bila lani ob tem času dosti cenejša, saj je znašal razpon cen 40 — 50 din za kilogram. Se bolj so se podražila v glavnih mestih ostalih republik, kjer je znašal v lanskem istem tednu 35 do 60 din. Letos pa jih prodajajo v Skoplju po 80 din v Beogradu in Sarajevu in Titogradu pa po 100 din kg.

Cene jate se bistveno niso spremenile, so pa na raznih trgih zelo različne. Tako jih prodajajo v Murski Soboti in Ptujju po 10 din, v Trbovljah in Gorici po 14 din in v Kočevju in Ljubljani po 16 din.

Iščemo samostojnega kvalificiranega PREVIJALCA ELEKTRO-MOTORJEV  
Plača po tarifnem pravilniku — Stanovanje za samca pripravljeno — Vloga na upravni odbor z navedbo zaposlitvene dobe pri tem delu.  
ZELEZARNA RAVNE, Ravne na Koroškem

## Glavni odbor Združenja rezervnih oficirjev Slovenije

naznanja žalostno vest, da je umrl tovariš

# Franc Černe-Klemen

REZERVNI MAJOR JLA, NOSILEC SPOMENICE 1941 IN VEČ DRUGIH VISOKIH ODLIKOVANJ  
Zglednega vojnega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu!



# UMRLI

Občinski komite ZKS in Občinski odbor SZDL Polje sporočata svojim članom in prebivalcem občine Polje, da bo pokojni Černe Franc-Klemen prepeljan iz Ljubljane v torek, 12. aprila 1955. Neumornega revolucionarja bomo pričakovali pred domom v Vevčah ob 16. uri, kjer bo tudi polaganje vencev. Ob 17. uri ga bomo spremili na njegovi zadnji poti na pokopališče v Polje.

Za vedno nas je zapustila naša ljubljena mati, tašča, babica in prababica

**JOZEFA BALLER, roj. PERSA**  
Pogreb nepozabne pokojnice bo danes, 12. IV. 1955 ob 16.30. uri iz Franciškovne mrliške vežice na Zalah. Ljubljana, dne 11. aprila 1955.

Marica Borko, hči; Božidar Borko, zet; Boris in Miran, vnuka; Jakob, pravnuk.

Dotrpela je v starosti 73 let naša ljuba mama, stara marna

**MARIJA STUPICA, roj. TOMSIČ**  
Pogreb drage pokojnice bo danes, 12. IV. 1955 ob 16. uri iz Krištofove mrliške vežice na Zalah.

Zalujoči: sinova Janez in Jože, snaha Ema, vnukinja Elnica in vnuk Bojan. Ljubljana, 11. aprila 1955.

Nenadoma nas je zapustila naša druga teta, stara 81 let

**IRMA ENDLICHER**

vdova rudarskega inženirja.

Pogreb bo v sredo, 13. IV. ob 15.30. uri iz kapelice sv. Aidgeja.

Užaloščene družine: Planecki, Pačič, Berberovič, Endlicher.

Ljubljana Kozarišče — Lož, Cleveland, Kotor, Zagreb.

Umrlj mi je oče

**VALENTIN VEROVŠEK**  
star 73 let.

Pogreb bo 12. IV. ob 15. uri iz Petrove mrliške vežice na Zalah.

Zalujoči sin.

Po dolgi mučni bolezni nas je zapustil v 67. letu starosti ljubi mož, dragi oče, stari oče, tast

**JOZE ŠTERGELJ**  
krojač v pok.

Pogreb bo v torek, 12. t. m. ob 15.30. uri iz Nikolajeve mrliške vežice na Zalah.

Zalujoča žena, otroci z družinami: Stergelj, Gornik in Bajc ter ostalo sorodstvo.

Nenadoma je preminula

**IRMA ENDLICHER**

vdova po rudarskem inženirju.

Pogreb blagopokojne bo v sredo, 13. IV. 1955 ob 15.30. uri iz Andrejeve mrliške vežice.

Zalujoči ostali.

Dotrpel je moj mož, oče in predragi stari in prastari očka

**VEKOSLAV BAVDEK**  
upokojenec.

Pogreb bo v sredo, 13. IV. 1955 ob 16. uri iz Zal — Jožefove mrliške vežice.

Ljubljana, 11. aprila 1955.

Žena, hčerka, vnucek in pravnucek.

Umrl je naš ljubljani sin, mož, oče, brat, svak

**STANE PERC**

Pogreb bo v sredo, 13. aprila ob 15.30. uri izpred Mestnega doma v Radovljici na mestno pokopališče.

Prosimo tihega sožalja.

Zalujoča žena z otroki in sorodstvo.

Dotrpela je v visoki starosti 84 let naša ljuba sestra, teta

**IVANKA DEKLEVA**  
v Vipavi.

Pogreb bo v sredo popoldne na skupno pokopališče v Vipavi.

Zalujoča sestra Ema Kukanja, brat Karlo in številni nečaki in nečakinje.

Trst, Brazilijska, Vipava.

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo žalostno vest, da je dne 11. aprila umrl naš dragi papa

**LADISLAV GABRŠEK**  
finančni računski knjigovodja v pokoju.

Pokojnik leži v Jakobovi mrliški vežici na Zalah. Pogreb bo v sredo ob pol 15. uri.

Zalujoče družine Hosnar, Zužič in ostalo sorodstvo.

**ZAHVALE**

V ponedeljek, 4. aprila smo položili v prerani grob ljubljene in edinega sina in brata

**KARLA GLOBOČNIKA**

Posebna zahvala duhovščini, zastopniku Univerze, trziškemu Akademskemu društvu, študentom pravne fakultete iz Ljubljane in študentom iz Trliča za tople poslovljne besede, tolažbo in vsi pomoč.

Vsem, ki so darovali cvetje, izrazili ustmeno ali pisмено sožalje, kakor tudi trziškim pevcem, godbenikom, pianincem in vsem drugim donatnikom, ki so se v tako velikem številu poslovlili od blagega pokojnika in ga spremili na njegovi zadnji poti, najiskrenejša hvala.

Mama Ivanka, papa Valter, Janika, Nada, Draga — sestre.

Tržič, 11. aprila 1955.

## Delovni kolektiv Tobačne tovarne v Ljubljani

sporoča žalostno vest, da je 9. aprila 1955 po hudi in mučni bolezni umrl

# Franc Černe-Klemen

dolgoletni član kolektiva, revolucionar in borec za delavske pravice.

Slava spominu neumornega borca in revolucionarja.

ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE LRS in ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE ZA MESTO IN OKRAJ LJUBLJANA sporočata, da je po težki bolezni umrl član njihovih skupščin

## Franc Černe-Klemen

Neumornega borca za pravice delavskega razreda bomo ohranili v trajnem spominu!

### LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE RADOVLJICA

sporoča, da je umrl po dolgotrajni zahrbtni bolezni

# STANE PERC

VEČKRATNI PREDSEDNIK LO MO RADOVLJICA, ČLAN ZKJ, REZERVNI KAPETAN I. KLAZE, AKTIVIST IN BOREC NOV OD LETA 1941

Z nesebičnim delom pri graditvi socialistične domovine bo ostal svetel vzor vsem delovnim ljudem.

Pogreb bo v sredo ob 15.30 izpred Mestnega doma v Radovljici.

Po hudi, dolgotrajni bolezni je 11. aprila umrl

# Stane Perc

PREDSEDNIK LJUDSKEGA ODBORA MESTNE OBČINE RADOVLJICA, ČLAN ZK, SZDL IN ZB NOV

Neumornega in požrtvo valnega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu!

OBČINSKI KOMITE ZVEZE KOMUNISTOV  
OBČINSKI ODBOR SZDL  
OBČINSKI ODBOR ZVEZE BORCEV RADOVLJICA

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR RADOVLJICA sporoča, žalostno vest, da je 11. aprila 1955 umrl

# Stane Perc

predsednik ljudskega odbora mestne občine Radovljica, član ZKJ, rezervni kapetan I. klase, aktivist in borec NOV od leta 1941.

Slava in trajen spomin nesebičnemu borcu za socialistično bodočnost delovnih ljudi!

# Glavne naloge Zveze borcev v Ljutomerskem okraju

Na letni konferenci okrajnega odbora Zveze borcev v Ljutomeru je bilo izporočil razvidno, da je organizacija skrbelo predvsem za otroke padlih borcev in invalide, pri čimer pa ni zanemarila tudi ostalih zadev. V okraju je približno 300 otrok padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja. Zveza borcev vestransko sodeluje pri vzgoji teh otrok, jim pomaga s študentskimi in skrbi za njihovo zaposlitev. Čeprav je bilo lani mnogo težav, jih je odbor v glavnem premostil. Odprto je ostalo le vprašanje 17 deklic, ki bi se rade izučile šivilske obrti, za kar pa doslej ni bilo mogoče poskrbeti.

Lani je bilo na letovanju 107 otrok. Pri pošiljanju otrok v kolonije so imeli težave predvsem zaradi nerazumevanja staršev ali skrbnikov, ki zaradi domaćega dela niso hoteli pustiti otrok v letovišča. Nekateri otroci niso imeli potrebne obleke, zato je okrajni odbor ZB razdelil tem otrokom za okrog 200.000 dinarjev oblek. Stipendije dobiva 98 učencev v skupnem znesku 15 milijonov dinarjev. Letos so predlagali povečanje študentskih na 3 milijone, vendar več kakor 2 milijona ni bilo mogoče izposlovati. Sedanjih povpreček je 1700 din na otroka, kar je sicer malo, vendar na podeželju ta vsota v glavnem zadostuje.

V okraju snujejo muzej narodne osvoboditve. Doselej so zbrali že precej gradiva, manjkajo pa predvsem podatki za leta 1944 in 1945. Pri tem je grajati zlasti dejstvo, da tisti, ki vedo o tem času največ dobljenega, odklanjajo dajanje podatkov. Izjave nekaterih pa so bile tudi nepopolne.

Poročilo je sledila živahna razprava. Pri analizi šolskih uspehov otrok padlih borcev so ugotovili, da slednji slabše napredujejo kakor ostali učenci. Pri šolanju teh otrok je odbor napravil veliko napako, ker je zbral večino otrok v dijaškem domu v Ljutomeru. Zaradi tega bodo v bodoče stremeli za tem, da bodo otroci hodili v šolo predvsem v kraju svojega bivališča, v gimnazije pa bodo poslali le

res nadarjene. Občinski odbor ZB bodo skrbeli za njihov napredek in bodo v stiku z vzgojitelji. Skrbeli bodo tudi, da otroci ne bodo preobremenjeni z izvenšolskim delom in da jih ne bodo izkoriščali.

Veliko skrb je Zveza borcev posvečala pripadnikom predvojaške vzgoje, ki so v Ljutomerskem okraju zelo agili, saj so dobili že več priznanj. Sporazumno z »Ljudsko tehniko« pripravlja tudi sistematično vzgojo bodočih vojaških soferjev, radiotelegrafistov in letalcev.

V Ljutomerskem okraju se pojavljajo tudi nepravilnosti pri zaposlovanju vojnih invalidov in otrok padlih borcev. Tako so v nekem podjetju odklonili zaposlitev hčerke padlega borca in zaposlili trgovca, ki je bil zaradi gospodarstvenega kriminala obsojen na daljšo kazen. Tudi organizacija ZB v Radencih ne more

najti stalne zaposlitve za bivšega partizana, ki mora s skromnimi dohodki sezonskega delavca vzdrževati družino. Odbor se na vse načine trudi, da bi take primere pravilno rešil.

O občinskih praznikih so bili navzoči mnenja, da naj bi jih v novi upravni ureditvi preimenovali v vaške in piskrbeli, da ne bi bili zgolj komemoracije. V razpravi je sodeloval tudi član glavnega odbora Zveze borcev Slovenije tov. Gričar, ki je v svojem govoru poudaril predvsem skrb za otroke padlih borcev.

Na konferenci so sklenili, da bodo popisali vse grobove padlih borcev in jih še pred pravo desetletno obletnico osvoboditve uredili. Odkrili bodo tudi nekaj spominskih plošč in spomenikov, še vnaprej bodo pomagali borcem in otrokom padlih borcev, ki jih bodo leto prej poslali na taborjenje.

## Gradnja stanovanjskih hiš v Rušah

Vedno večji razvoj industrije v Rušah je povzročil tudi zelo občutno stanovanjsko stisko. Zidalo se ni skoraj nič ljudi, ki žele in potrebujejo stanovanja, pa je vedno več. Z ustanovitvijo komunne se je stanovanjski problem še bolj zaostрил, ker primanjkuje tudi prostorov za urade in nameštence komunne. Po vojni je edino Tovarna dušika aktivno reševala stanovanjski problem in zgradila nekaj novih stanovanjskih hiš. Zdalj gradi tri nove bloke, v katerih bo v vsakem po pet stanovanj. Dva bloka sta že pod streho, tretji pa bo v najkrajšem času, tako da se bodo mogli že v jeseni vseliti tisti srečniki, ki jim bodo stanovanja dodeljena. Tovarna dušika ima v letošnjem letu v načrtu še zgraditev nadaljnjih stanovanjskih blokov in sicer po švedskem vzorcu, ki je najbolj prikladen. Vsa stanovanja, ki jih je doslej zgradila, so sodobno opremljena.

Ni manjše kot pomanjkanje družinskih stanovanj je tudi pomanjkanje samskih stanovanj, saj

ponujajo v Rušah za opremljeno sobo 2000 do 4000 din, čeprav je v Rušah še železarna, tekstilna tovarna in lesna industrija, niso te doslej zaradi pomanjkanja sredstev mogle graditi novih stanovanj za svoje delavce, so pa po svojih močeh pomagale pri omenjenju stanovanjske krize s tem, da so adaptirale več starih zgradb in izboljšale še obstoječa stanovanja.

Tudi občina doslej ni imela za ta namen večjih sredstev. Tuška občina komunne se velika in težavna naloga. Vendar pa bo treba začeti tudi v Rušah sistematično akcijo, da se stanovanjska stiska vsaj delno omili.

V. O.  
Najlepše branje za vašo družino - ilustrirana revija »Tovariš«!

### IZ LJUTOMERA

Ob desetletni obletnici osvoboditve bo med drugim tudi velik zbor obmurskih aktivistov, in sicer 8. maja na Cvenu pri Ljutomeru. Na zboru se bodo zbrali vsi bivši borci in aktivisti z obeh strani Mure. Že na predvečer proslave bo pester spored, vsekaror pa najbolj zanimiva skupna partizanska večerja ob tabornih ognjih. Glavna prireditev bo v nedeljo, 8. maja. Budični bo sledilo zborovanje pri združenem domu, temu pa kulturno-sportni spored in ljudsko rajanje.

Da so izbrali za ta zbor vno Cven ni slučaj. V Cven je nekako središče Pomurja, nedaleč od vasi ob Muri pa so tik pred osvoboditvijo v vasovih pobili 19 žrtev. Na tem mestu bodo 8. maja odkrili spomenik.

### Učiteljsko zborovanje v Mozirju

V sredju je v Mozirju zborovalo učiteljsko budoče mozirsko komune. Predsednik društva tov. Mutec je v svojem govoru govoril o delu in uspehih republikanskega zbora učiteljev in o doletanih uspehih komisije za reorganizacijo šolstva pri republikanski komisiji za prosveto in kulturo. Živahna debata zlasti o reorganizaciji šolstva in o učenih načrtih je bila dokaz živga zanimanja učiteljskega za šolske probleme in vzgojo našega otroka. Učitelji so se za mesec na sklenili, da si še ta mesec na poučeni ekskurziji ogledajo vzgojne zavode v Zagrebu, zlasti delo v osmetkah, in ugotovijo, kako napreduje reforma šolstva na Hrvaškem.

### Pred tednom turizma in čistote na Gorškem

V počastitev dneva zdravstva je bilo v Temnici, Kostanjevici, Cepovanu, Grgarju in drugod več predavanj o zdravniški predpravi in o higieni ureditvi vasi. Zanimanje za predavanja je bilo povsod veliko. Predavanja so bila tudi po šolah. Turistično društvo v Novi Gorici in okrajni odbor za male asanacije bosta od 24. aprila do 30. aprila priredila teden turizma in čistote. V tem tednu bodo namreč posvetili največ skrbi za čistoto vasi in odstranitve grobelj, ki kaže zunanjost naših krajev. Teh je posebnost mnogo ob cestah Crnice, Sempas, Zali hrib itd. Za izvedbo tega dela bodo nadzorovali organizacije RK. Tako delajo n. pr. v Smartnem v Gorških Brdih, da bi l. maj dan delovnega ljudstva praznovali v čim lepšem prazničnem okolju. Dela bodo nadzorovali, dokler ne bo vas povsem urejena.

# Sport

## Priprave veslačev za prireditve na Bledu

Dela za izgradnjo veslaškega centra v Zaki na Bledu so se zopet pričela. Letos je treba k lani postavljenim tribunam dograditi hangar s slačilnicami in sanitarnimi napravami ter urediti obalo, da bo možno nemoteno pristajanje čolnov. To bo zgrajeno v Mali Zaki. Ta ureditev bo koristna tudi pozneje, saj bodo slačilnice in sanitarne naprave potrebne tudi za kopačiče in pa k stanovanjem za našo reprezentanco in ostale tekmovalce med treningom.

### NA VRŠICU JE TA CAS NAJLEPŠE ...

Stevilni ljubitelji slovenskih planin ne morejo dovolj prečevali edinstvenega planinskega sveta med Trento in Savo pod steni Prisojnika in Mojstrove. Na Vršicu je zmeorn lepo, prav gotovo pa najlepše v času, ko v dolinah že kilje cvetje in se po gorah v vsem žaru sprejaja blagodejno spomladansko sonce. Po steni Prisojnika in Mojstrove gospodarijo plazovi, na južnih pobočjih Vršica in v sosedov pa toplo sonce ogreva prebujajoče se zemljo. Smučiča na Slemenu in tam okrog odpirajo neštete možnosti za največje veselje smučarjev in planincev.

### VELESLALOM NA ZELENICI

Smučarski klub Enotnost razpisuje klubsko prvenstvo v vleslalomu za leto 1954-55 v nedeljo, dne 17. t. m., na Zelencici za ženske, mladinske, mladenke in pionirje v vseh disciplinah (alpski, tekaški, skakalci). Podroben razpis je na vpogled v klubski pisarni.

Prijave sprejemajo v klubu do četrčka, 14. t. m., ob 20. uri. Odhod iz Ljubljane v nedeljo jutraj s kamioni.

Sestanek tekmovalcev iz vseh disciplin in kategorij zaradi udeležbe na tej prireditvi bo v četrtek, 14. t. m., ob 18.30 v klubski pisarni.

bo se ob letu pregledav z investicijami, ko bo še drugih organizacijskih skrbni na pretek.

V ostalem so se začele tudi prve priprave za organizacijo prvenstva. Pri veslaški zvezi je bil izvoljen poseben komite, v katerem je začel odbor za propagando in investicije že delovati. Velike težave bodo s stanovanji za tekmovalce in delegate, saj računajo z najmanj 700 udeleženci. Pravi tako pa tudi termin prireditve še ni bil določen dokončno. Bledu bi najbolj ustrezal prvi dnevi septembra, tembolj, ker bo za tako ogromno udeležbo potrebna celotna zmogljivost letovišča, če bomo hoteli spraviti pod streho vsi množico gostov.

Tudi priprave za letošnji regatni tečejo. Na povabila za udeležbo v regati so se odzvali Avstrija, Nemčija, Poljska, Romunija, Sovjetska zveza in Francija, kar pa seveda še ni vsi, ker je rok še odprt. Posebno števila bo po vsej verjetnosti udeležba Nerez, ki bo pretirano se računano, da bo letošnja regata najbolj zasledena in obenem tudi najkvalitetnejša, kar jih je bilo po osvoboditvi. B. B.

## Herman Buhl pride v Ljubljano?

Močno se govori po Ljubljani, da pride znameniti alpinist Herman Buhl v Ljubljano in bo na pobočju vrha Ljubljansko-mariča predaval o svojem edinstvenem vzponu in zmagi nad »goro usode« - Nanga Parbatom.

Kdo je Herman Buhl? Vsak planinec in večina neplanincev je brala o njem in pozna to čudo človeške vzdržljivosti, ki je 4. VII. 1953 sam, brez kisika in skoraj brez hrane, prišel na vrh 8125 m visokega Nanga Parbata ter v višini 8000 m 150 metrov pod vrhom vzdržal vsa noč na prostem, stoječ brez varovalne vrvi, sotorja in cepina na ledeni strmini 60°, držel se z eno roko za skalico, z drugo pa opt na svoje smučke palice. In to po celodnevni teški turi in tako rekoč brez okrepčila - nekaj tablet pivritina in padutina.

Vzpon ni bil nima para v alpinizmu. Vzpon 1953 se je vršilo sedem brezuspešnih poskusov najdržnejših alpinistov, da bi osvojili 8125 m visoki vrh, zahodni vogalni steber 2500 km dolge

## Se iz nogometne kronike

**KAJ JE BILO V IZOLI?**

Kakor smo zabeležili mnogokrat že večeraj, je bila prvenstvena nogometna tekma med Izolo in Gorico v 10. minuti drugega polčasa napadljiva in živahna. Sodnik te tekme Sušteršek v Ljubljane je izjavil našemu dopisniku naslednje: »Tekma med

## Bo morda zdaj boljše? PRED USTANOVNO SKUPNICO NK ELANA V NOVEM MESTU

Nogometna igra je v Novem mestu že dolgo znana. Včasih, predvsem pred vojno in prva letna po osvoboditvi, je privabila množice navdušenih pristajev. Ko je domače moštvo prva leta po osvoboditvi dalo slovo republikski ligi, je začela kvaliteta popuščati. Starejši igralci so se umaknili v ozadje, naraščaja pa ni bilo. Vodilni vlogi v sportu je prevzela občina, ki je imela sposobne organizatorje in trenerje. Nogomet je bil pozabljen.

Novi vzpon našemu pa se je začel leta 1950, ko je mladinska ekipa spet začela vabiti in navduševati pristajev okroglega usnja. Toda to moštvo, ki je bilo med najboljšimi republik, je delovalo kaj malo in kratko. Vse se je začelo drobiti, starejši so šli v I. moštvo, ki pa ni prišlo nikamor. Spet so šle vse nade o ponovnem razcvetu novomeškega nogometa po vodi.

Navsezadnje so se nogometaši priključili TVD Partizanu, kjer pa so prav tako životariji bolj ali manj nevidni. To je trajalo vse do letošnjega občnega zbora TVD Partizana, ko so nogometaši izključili iz društva, kajti vse prizadevanje, da bi sekeljo postavili na noge, je bilo zaman. Slaba disciplina mladih nogometašev, razvajanje itd. vse to je imelo za posledico, da ni bilo pravih uspehov. V prvem delu prvenstva prvega razreda ljubljanske podzveze so sicer spravi nekaj uspehov, toda predvsem je bilo spet prezrto vse pobudo tov. Dojčak, ki je dejal, da bo ustanovitev društva pomenila nov datum v novomeškem nogometu.

V odbor bodo predlagali sami znani nogometni delavci, kandidati za predsednika pa je poleg tovariša Kovačiča tudi ljudski poslanec tov. Borštnar, ki je bil tudi aktiven igralec predvojnege Elana.

Vsi pričakujejo, da bo današnje zborovanje nogometašev rešilo vsa prečja vprašanja o njih, kar jim velik del Novomeščanov tudi od srca želi. M. F.

## GLAVNI ODBOR ZVEZE BORCEV NOV SLOVENIJE sporoča žalostno vest, da je umrl

tovariš

# FRANC ČERNE-KLEMEN

član Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, nosilec Spomenice 1941 in drugih visokih odlikovanj

Hrabrega partizanskega borca in zglednega tovariša bomo ohranili v najlepšem spominu.

**IZ APAC**

Osemindvajset žena iz Apač in okolice redno prihaja na prišijski tečaj, ki so ga na pobudo okrajne sekcije žena organizirale žene same. Na tečaju bodo dobile osnovne pojme o prirokojevanju, kvačkanju, šivanju itd. Tečaj bo trajal še dva meseca. Za primanjkuje tečajnicam šivalnih strojev, kar pa uspeha tega tečaja ne bo zmanjšalo.

Združene rezervnih oficirjev ima v Apačah 20 aktivnih članov in 60 podoficirjev, ki tudi prisostvujejo mesečnim predavanjem združenja. Vsako prvo nedeljo v mesecu imajo namreč rezervni oficirji strokovno predavanje o vojaških temah. Predavajo aktivni oficirji. Pripravljajo ekskurzijo na važnejše vojaške postojanke, kjer si bodo izpopolnili znanje in kjer bodo pridobili nove izkušnje.

Pred leti je bila apaška strelska družina med najboljšimi v Sloveniji, saj si je celo priložila prvo nagrado - puško, a danes - čeprav je glede na številno članov najmočnejša organizacija - njeno delo ne odraža prav nikjer; vzrok sta bržkone nedelavnost in nezainteresiranost članov. Strelšče je delno že urejeno, a aktivni oficirji in vojaških temah. Predavajo aktivni oficirji. Pripravljajo ekskurzijo na važnejše vojaške postojanke, kjer si bodo izpopolnili znanje in kjer bodo pridobili nove izkušnje.

Pred leti je bila apaška strelska družina med najboljšimi v Sloveniji, saj si je celo priložila prvo nagrado - puško, a danes - čeprav je glede na številno članov najmočnejša organizacija - njeno delo ne odraža prav nikjer; vzrok sta bržkone nedelavnost in nezainteresiranost članov. Strelšče je delno že urejeno, a aktivni oficirji in vojaških temah. Predavajo aktivni oficirji. Pripravljajo ekskurzijo na važnejše vojaške postojanke, kjer si bodo izpopolnili znanje in kjer bodo pridobili nove izkušnje.

Pred leti je bila apaška strelska družina med najboljšimi v Sloveniji, saj si je celo priložila prvo nagrado - puško, a danes - čeprav je glede na številno članov najmočnejša organizacija - njeno delo ne odraža prav nikjer; vzrok sta bržkone nedelavnost in nezainteresiranost članov. Strelšče je delno že urejeno, a aktivni oficirji in vojaških temah. Predavajo aktivni oficirji. Pripravljajo ekskurzijo na važnejše vojaške postojanke, kjer si bodo izpopolnili znanje in kjer bodo pridobili nove izkušnje.

H WENDT ROMAN LADJA PREKLETENJA

19

Pisal je do jutra, zapisal si je vse skrbi in bojzani od srca in niti opazil ni, da ga je Steller že precej dolgo opazoval čez ramena.

»Motite se, Plenišer,« je dejal Steller nenadoma. Njegova roka je pokrila kartografove papirje. »Česar se bojite, to je preteklost. S svojim sovraštvom proti Rusiji ste nepravilni. Pozabljate, da smo tudi mi še tukaj.«

»Mi?« Plenišer je ugasnil svetilko in ga debelo pogledal.

»Oprostite, Steller - toda kaj smo mi? Kaj pa mi pomenimo?«

»Meglenu razpoloženje govori iz Vas, Plenišer. Vse ljudi ra krovu je prijelo. Toda - glejte - zdaj prodira spet sonce skozi meglo. Tu... obala...«

Stavela sta proti njej. »Obala...« je mrmral Plenišer. Visoko nad jutranjo meglo, obsevan od žarkov, se je dvigal greben zasneženih gora.

»Tole pred nami je resničnost, Plenišer. Naše gore. Naša dežela. Človeštvo se uči na svojih napakah. Čutilo bo...«

»Zelo siroten strah me navdaja, Steller. Ko je Ovcin prodrl v Ledeno morje, človeštvo tudi ni čutilo ničesar. Ledeno morje je prostrano in mrzlo. Ko je Bering našel severovzhodni preliv, ko se je Spangberg odpeljal na Kurile in na Japonsko, ko je Lassenius umrl v Arktiki, ni človeštva spreletela nobena sveta groza. Velika dejanja? Vrhunci naše odprave? Ovcin in Spangberg sta zašla v nemilost, in tudi Lassenius bi bil doživel enako, če bi ga ne bila vzela smrt, in tudi naš poveljnik - no, saj veste - Steller, strah me je povratka.«

»Mene ni strah. Nasprotno.« Steller se je smejal in dregnil kartografa pod rebra. »In zdaj predlagam, da greva oba do poveljnika in ga vprašava, ali ima za naju kakšno naročilo. V nekaj urah bomo gotovo na kopnem.«

Plenišer je prikimal. Zložil je svoje liste rokopisa v omaro in pokukal še enkrat proti severu. Otoki so ležali pred obalo,

z gozdovi pokriti in s čermi obdani. Gozd je pokrival tudi celino, velikanski obsegi drevja, ki se je vzpenjalo po gorskem pobočju in so ga le tod ali tam prekinjali zeleni travniki. Mnogo bujnejša, mnogo južnejša je bila videti ta pokrajina kakor severovzhodna obala Azije. Veter je prinašal balzamski vonj drevja čez morje. Ptičje petje je brnelo po ozračju.

»Tam zgoraj na vrhu bi lahko z Jušinom začel prve meritve. - Dobro, pojdiva torej. Kar sem tu zapisal, Steller, to ostane med nama.«

Bering je sedel sam v kajuti in prelistaval navodila. Še nekaj tednov, nagla vožnja proti zahodu, dokler ne pridejo jesenski vetrovi - tedaj bi lahko javil petrograjskemu dvoru, da je nova dežela odkrita. Ne dežela Gama, temveč Amerika. Ne na onem mestu, o katerem so bile narobe fantazije Delislejev, temveč tam, kjer je bil on, Vitus Bering, slutil vzhodno obalo Bobrovega morja. Ta trenutek je imel Bering pred očmi. Kar bi prišlo potem... Zdrznil se je. Prihodnost ni bila njegova stvar. Tu so bili možje, kakor Ovcin, Spangberg in Steller, mlade in nezlomljene narave, ki bi mogle ta boj izbojevati dalje. Njemu ni bilo dovolj, da bi doživel ta edini trenutek. Trenutek rehabilitacije, ki bi začarala dvom o lastnih sposobnostih.

Ana Kristina, hči finskega veletrgovca Matije Püllseja iz Wiborga - petindvajset let mlajša kot Vitus. Ena njenih sestra je bila poročena z nekim admiralom, druga z državnim komisarjem Antonom von Salzom. Ugledna hiša, bogata rodbina, mlada ljubka ženska - in kakor kukavičje jajce v Püllsejevem gnezdu star in norčav kapitan, ki ga graja dvor in zasmehuje vse svet. Pred več kot dvajsetimi leti, ko je bil Vitus komaj petnajstletno Ana Kristino vzel za svojo ženo, je bil v oči Matije Püllseja še mož prihodnosti. Vitus Bering, poveljnik linijskih ladij »Selafail« in »Marlburg«, junak več

pomorskih bitk v Vzhodnem in Azovskem morju, zaupnik Petra Velikega, velikan, ki se je pripravljal, da bo zavladal svetu... Morda bo poveljnik vse mornarice, morda vojni minister - car je bil vendar naklonjen inozemcem in predvsem Dancem, zagribenim sovražnikom švedskih konkurentov. Tako bi bilo torej mogoče Ana Kristino mirne duše zaupati kapitanu in poveljniku linijske ladje Vitusu Beringu.

Toda Bering ni poplačal čeka na svojo bodočnost. Bering ni postal minister niti dvorjan, temveč se je odpeljal v Sibirijo, na Ledeno morje, v zadnje meglene kote sveta. Od onod ni prinesel nobenih zakladov, temveč samo izračune, določbe krajev, morske zemljevide. V zasmeh človeštva je bil postal. Vsak ga je zaničeval. Ko ga je Ana Kristina, ki se je bila naveličala večne samote, spremljala do sibirskih oporišča Jakutska, se ji je bil brez pomislekov približal poročnik Plautin in ji govoril o svojem poveljniku z besedami, ki so izbrisale vse iluzije iz Wiborga. Ana Kristina se je naučila opazovati, prisluškovati in primerjati. Na eni strani star in zamerljiv mož, ki sta mu oklevanje in skepsa črpali srce, na drugi svetovljani, ki so se potegovali zanjo... Čirikov, Delisle de la Croÿere, Plautin... Oni bodo v prihodnje sedeli na mestu, na katerem bi si bila Ana Kristina želela svojega moža.

Bering je vzel iz nekega predala pisma svoje žene, ovenela pisanja, odposlana pred leti. Ali so zdaj v Wiborgu še mislili nanj? Vsi v skrbeči ljubezni? Vsak mornar na »Svetem Petru« je vedel za človeka doma, čigar misli so z njim potovale do konca sveta. Rodbina Püllse je pa samo računala. Ali bo to pot kaj dobička iz te vožnje? Napredovanje do admiralata? Visoka državna pokojnina? Ali bo stari norec vsaj za to kaj prida - po vseh svojih brezglavih drznostih? Ne, Ana Kristina ni mislila tako, ni smela misliti tako. Ta edini trenutek, v katerem bi izvedela, da ni bil on, temveč vsi drugi brezglavi, bi mu moral vrniti njeno ljubezen...